

Ji Komîsyona Çavdêriyê ya Girtîgehê Av. Eren Keskin:

Berpirsên rastîn ne li holê ne

Hevpeyvîn bi Parêzgerê Dihokê
Abdulezîz Teyîb re

'PKK hêzeke bakurî ye'

Rûpel 4

Nûçeya Eznas Maya:

Dixwazin Dêrsimê
vala bikin

Rûpel 6

Helîm Yûsif bi parlementerê kurd
ê berê yê Sûrî Fuat Elîko re axivî:

Me xwest em doza kurdî
bixin rojeva parlamentoyê jî

Rûpel 8-9

NAVEROK

7

Metin Aksoy: Welatparêzekî berxwedêr bû Osman Sebrî

12

Medşer Rêçnas: Xelata Gulê

16

Şewqî Elbakî: Stareya qaçax û evîndaran Dêra Axtirmanê

Ji Xwendevanan

MAMÊ Mûsa, me tu ji bîr nekiri. Ne tenê me; tu kesî tu ji bîr nekiriye. Hefsteya çuyî 78 saliya te bû, ew porê te yê spî yê delal, ew zarê te yê şîrîn û dibxwaziya te ya dilovanî, wê tim ji me re bibe minak û destan.

Mamê hêja: çawa jiyana te ya qenc û bi kar ji bo kes û civatan bûye ronahî, bûye fînd û fanûs ji bo xebata pêşveçûna serxwebûna gelê te û gelên cîhanê yên mafxwaz, jînxwaz û azadîxwaz, her wisa ji çuyîna te, barkirina te jî, wê bêguman bibe sedema yekîfî, biratî, hişyarî, rabûn û xîreta gelê te.

Bila canê te pak, şad û hêsan bimîne.

M. R. PALE

DÎROKA kurdan bi destê kurdan tê nivîsandin. Berê dîroka me ya derewîn û çewt bi destê dijminê kurdan dihat nivîsandin. Gelo berê ji bo çî dîroka me bi destê dijminan hatiye nivîsandin û îro ji bo çî bi destê me tê nivîsandin, emê vê yekê çawa ji hev derxin?

Gelê kurd û rêberên kurdan ên berê bi devê dijminan û bi hêzên dijmin re radibûn ji bo azadîyê û dîsa jî bi destên dijminan dihatin pelçiqandin, qetilkirin. Lê belê îro ne wisa e. Gelê kurd bi bîr û bawerîyeke xurt li dû serokatîyeke rast dimeşe. Ji bo xelastî û azadîyê gelê kurd, dev ji canê xwe, malê xwe, erdê xwe, bax û baxçeyên xwe berdaye. Berxwedana gelê kurd, berxwedaneke werê bi zanîn û bi bawerîyeke xurt e ku dijmin şaş dibe. Dîroka kurd û Kurdistanê tê nivîsandin, li hemû kurdan pîroz be.

EVDILE FIRAT

Vê metodê dora xwe kir

MEHMET GEMSİZ

Serê çendik û çend salan e ku kurd, ji bo ku hebûna xwe bi cîhanê bidine pejirandin, metodekê bi kar tînin, ku bi vê metodê kurdan xwe jî hişyar dikir.

Bi ya me, di destpêka salên 90'î de êdî ev metoda ku ji xwe re hişyarkirina gelê kurd û danasîna hebûna wî kiribû armanc, gihiya mebest û kama xwe. Serhildanên gel, şahidên vê yekê ne.

Ev gotinên me li ser bakurê welatê me ne.

Metoda ku em jê behs dikin, di gelek warên xebat û têkoşînê de hate bikaranîn. Di xebatên siyasî de, di xebatên propagandayî de, di hunerên bedew de; di hemû çëshên edebî de, di muzîkê de, di xebatên li ser dîrokê û hwd. de.

Çawa me di serî de got, gelê xwe-nasîn û xwedanenasînê li ber kurdan hebû. Gelê kurd ji her hêlî ve, ji aliyên

dewletên dagirker ve dihatê înkarkirin.

Bivê nevē, li hemberî vê helwestê, kurd jî diketin rewşa xweparêziyê û lê dixebitîn ku hebûna xwe, ji aliyê zimên ve, ji aliyê dîrok û şaristaniyê ve, ji aliyê wêje, hunerê û hwd. ve, bidine peyitandin (îspatkirin)

Li bakurê welêt, bi vê metodê tiştên baş hatin kirin, hişyariya gelê me yî bindest pêk hat. Jehra ku berdabûn mêjiyê gelê me, hate bêtesîrkirin. Gelê ku ji devgerê ketibû, hate ziman. Metodê rola xwe, erk û vatiniya xwe anî cih.

Kurdan bi vî awayî di warê têkoşînê de merhaleyek li dû xwe hişt.

Rastiyeke welê li pêşiya me ye ku jê re tu guman nîn e. Ew jî ev e, divê ew metod bê guhertin, pêwistî bi metoda li ser rizgarikirinê heye. Nûkirina metodê ji bo me êdî bûye tiştekî tenebihur û jêner.

Serokê Tevgera Azadiyê vê rewşê

wiha tarîf dike: "Hişyarkirin temam e, îca dora rizgariyê ye".

Lê di pratîkê de, bi taybetî di eniya çandî de em başbaş rastî xebatên ku bersiva gotina "Hişyarkirin temam e, îcar dora rizgariyê ye" bidin, nayên.

Der barê metodê de têne, bi awayekî xuyayî, li ser şeweyê nivîsîna dîroka kurdî xebat tenê weşandin û nîqaş çêdibin. Di warên din de em leqayî tiştekî berbiçav nayên.

Nivîskar, helbestvan, wêjevan, siyasetmedar, zanyar, dîrokan, stranbêj, dengbêj, muzîsyen, şanoger, çiroknivîs, romannivîs, bi kurtasî her şexsekî kurd divê êdî di berhemên xwe de cih bidin temayên li ser rizgariya kurdan. Civakeke çawa, pergaleke çawa, yekîtiyeke çawa, bihevrebûneke çawa... dixwazin, divê eşkere bikin.

Metoda pêşîn ji bo merhaleya pêşîn bû, wê dora xwe kir. Îcar hewcetiya metoda nû xwe eşkere kiriye.

Ronakbîrên me, hunermendên me, nivîskarên me, siyasetvanên me... divê bala xwe bidine ser vê yekê û wê pêwistiyeke qenc bibînin. Da ku em karibin di warê çand û hunerî de jî bersiva demê bidin.

Kela berxwedanê Zîndanê Amedê

Hevalên min ên zîndanê dihatin ber çavên min, gava ku me bi hev re nan dixwar, çay vedixwar, kilam distran û qala jiyane dikir. Lê ji her tiştî xweştir, em 90 heb heval bûn di qawîşê de gava ku me dîlan digirt, dengê stranên me diçûn û mizgîn didan hevalên din. Dengê lingên me tirseke mezin dixist hundirê dijmin.

NAZMÎ KIRIK

Belê îro ez û hevalên xwe li dora maseyê çarkoşe rûniştibûn û li ser çand û hunerê dipeyivîn.

Gava ku min serê xwe rakir û li hemberî xwe nêrî, min dît ku hevalekî me destê xwe ji me re dihejîne û gazî me dike.

Ez rabûm û bi lez gihîştim menzela sînemayê, min ji heval re got: "Çi bû?" Heval bersiva min da û got:

"Di nûçeyan de dibêjin hevalên Zîndana Amedê agir bi qawîşan xistine û neh heb girtî mirine û donzdeh heb jî birîndar in." Gava ku heval ji min re wisa got ez ji xwe re sekinîm û tiştek ji devê min dernediket. Hevalên me yên din jî hatibûn menzelê.

Devê kê vedibû, digotin: "Çi bûye?" Lê di serê min de gelek tişt diçûn û dihatin. Min ji xwe re digot, ma gelo heval dîn bûne, ma qawîşê dişewitînin. Lê min bawer nedikir û min zanibû ku dijmin êrişê biriyê ser hevalan. Ma ev 70 sal e we dîtiye ku televîzyonên dijmin rojekê nûçeyêke rast gotiye.

Saet derbas dibûn, em giş di menzelê de civiyane û serê me di ber me de û em kûr difikirîn. Hevalekî me komanda di destê wî de kanal bi kanal li nûçeyan digeriya.

Me kîjan kanal vedikir, qala mirina

'Tûrê kartolan' dikir. Min dikirî dîn bîm, min dît Şevket Kazan derket û got qawîşa 29'an gava çûne hev dîtîne lingê girtiyekî şemitiye û ketiye xwarê; ji ber vê yekê pevçûn çêbûye û neh kes mirine. Nizanin çiqas birîndar hene.

Wê çaxê ez sar bûm. Ez nû ji zîndanê derketibûm, min gelek hevalan nas dikirin. Û neh heb hevalê min şehîd ketibûn, lê ez gelekî ji wan dîr bûm. Çavê min tijî hêstir bû, ne ez karim bigirîm ne jî bi hevalên xwe yên menzelê re bipeyivim.

Hevalên min ên zîndanê dihatin ber çavên min, gava ku me bi hev re nan dixwar, çay vedixwar, kilam distran û qala jiyane dikir. Lê ji her tiştî xweştir, em 90 heb heval bûn di qawîşê de gava ku me dîlan digirt, dengê stranên me diçûn û mizgîn didan hevalên din. Dengê lingên me tirseke mezin dixist hundirê dijmin.

Di dîlanan de hevalê Memet Emîn hebû, emrê wî 70 salî bû, tim diçû serî li xwe dihejand. Kezeba wî wekî çiya-yê Gebar. Dilê wî wekî behran fireh bû.

Lê êrişên dijimin di serê min de diçûn û dihatin. Berxwedana hevalan, dihat bîra min.

Her bi serê xwe fedekar, qehreman û mirovên zana bûn. Ew tîrsa zanatî, mîrxasî û qeremantî ye ku ketiye hundirê dijmin.

Belê Zîndana Amedê, ji rezbera 1980'yî ûvir de gelek berxwedan nîşan daye, ew bû kela berxwedanê her dem li hemberî dagirkeran û kolonyalîstan.

Gava ku qala Zîndana Amedê dibe mûyê serê mirov gij dibin. Di cîhanê de gelek berxwedan çêbûne lê tu ne wekî berxwedana Zîndana Amedê ne.

Ne karê her kesî ye ku bi hev bigirin û agir berdin canê xwe.

Ne karê her mirovî ye ku di cihêkî bi qasî metroyekê de û bîna bavêje stûyê xwe, xwe bixeniqîne. Dîsa ne îş û karê her mirovî ye ku 63 rojan nan nexwin û avê venexwe û hetanî şehîd bikevin.

Belê, qehremanê me mirin kuştin û bi ser mirinê ketin. Îro jî qehremanê me hene bi dehan, bi hezaran.

RËXISTINA Efûyê ya Navneteweyî (AI) li dijî Tirkîyeyê dest bi kampanyayê kir. Kampanyayê roja 1'ê kewçêrê bi civîneke çapemeniyê dest pê kir.

Di vê civînê de Sekreterê Giştî yê Rêxistina Efûyê Pierre Sane jî cih girt. Al'yê jî bo ku rê li ber bînpêkirina mafên mirovan were girtin, ji dewleta tirk guhertina madeya 8'an a zagona Anîf-Terorê, kurtkirina maweya di binçav de hiştina girtiyên û rakirina tecrîtkirina mirovan jî di nav de, 13 daxwaz kirin. Sekreterê Giştî yê Al'yê Pierre Sane ji bo sedema kampanyayê jî wiha got: "Gotin û kirînen rayedarên tirk ên li dijî hev bûn, sedema vê kampanyayê."

LI GUNDÊ Tilhanê yê Amedê çar mamoste roja 1'ê kewçêrê bi destê hêzên neçiyar ve hatin kuştin. Medyaya tirk kuştina mamosteyan xist stûyê PKK'ê. Lê ji fermanarên ARGK'ê Cemil Bayık roja 2'ê daxuyanîyek da BBC'yê û da zanîn ku ew qetlîam bi destê gerîla nehatiye kirin. Bayık got: "Hêzên kontrayî jî bo ku reaksiyona li dijî qetlîama Girtîgeha Amedê kêr hikin, ew qetlîam pêk anîne, em vê qetlîamê şermezar dikin."

Agahiyên 3 mamosteyên ku hatine berdan jî şikê dixê ser hêzên kontrayî. Li gorî agahiyan jî mamosteyên ku hatine kuştin yek jê endamê ÖDP'ê ye.

NÛÇE

'Berpîrsên rastîn ne li holê ne'

Li gorî Av. Eren Keskin, ev bûyer ji derveyî Wezareta Edaletê qewimiye, bi destê dewletê çêbûye. Avûkat Keskin dibêje: "Em dibînin ku di nav 10 rojên dawîn de nêzikî 10 kes bi faîlî-meçhûlan hatin kuştin, piştî wê jî bûyerên girtîgehan rûdan. Yanê ev bi temamî tewra dewletê ye, şerxwaziya wê nîşan dide."

Pêşî bi kuştina 10 girtiyên ên Girtîgeha Amedê ya Tîpa E, dû re xweşewitandina 3 girtiyên li Girtîgeha Bayrampaşayê, girtîgeh careke din ketin rojevê.

Wekî tê zanîn berî 2 mehan 12 girtî ji girtîgehên cur bi cur di rojiya mirinê de can dabûn, ji bo mafên xwe yê însanî. Heta ku 12 girtiyên can da tu rêvebirên dewletê xwe nelebîtan û dewletê bi temamî guhên xwe girtin ji dengê girtiyên re. Di dawiyê de Komîsyona Çavdêriyê ya Girtîgehan, ku di nav de Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli, Ercan Kanar jî cih girtibûn, hate avakirin. Vê komîsyonê di nav rêvebirên dewletê û girtiyên de navberî kir û rojiya mirinê bi qebûlkirina mafên girtiyên xelas bû.

Qetlîama nû: 10 kes hatin kuştin

Ji wê rojê û vir ve angû di nav du mehên de, rewşa girtîgehan neguherî û ji girtîgehan gelek caran hatin diyarkirin ku mafên wan ên ku hatine qebûlkirin, nayên dayîn û rêvebirên dewletê zêdetir bi ser girtiyên de diçin. Hê 2 meh di ser candana 12 girtiyên re derbas nebûbû, roja 24'ê rezberê jî di Girtîgeha Amedê ya Tîpa E de 10 girtî hatin kuştin. Her 10 girtî jî, ji ber derbeyên ku ji serê xwe xwarine mirine.

26'ê rezberê li ser navê Komîsyona Çavdêriyê ya Girtîgehan Av. Eşber Yağmurdereli, Av. Eren Keskin, Av. Mustafa Üçdere, li ser navê şaxa Stenbolê ya İHD'ê Av. Gülizar Tuncer û Av. Mercan Polat, li ser navê Sine-Senê Yusuf Çetin, li ser navê TİHV'ê Dr. Ümit Erkol û ji hunermendên Grup Yorum Fikriye Kılınc, ji bo ku rastiya bûyera Girtîgeha Amedê derxin rastê, çûn Amedê, lê tevî gelek hewldanan jî, wan nekarî bi girtiyên re bikevin têkiliyê.

Vê komîsyonê piştî ku lêkolîna xwe ya li Amedê qedand, 27'ê rezberê dîtînen xwe bi raporekê da eşkerekirin.

Av. Eren Keskin a ku di nav vê komîsyonê de ye, der heqê çûyina wan a Amedê de ev agahî dan me: "Ji Baroya

Amedê çar hevalên me yê avûkat ku hin ji wan rêvebirên Baroyê ne jî, beriya me bi 15-20 deqîqeyan ketin girtîgehê. Piştî wan em çûn, lê mixabin me nekarî em destûrê bistînin. Li wê derê me nekarî bi rêvebirên girtîgehê re têkiliyê deynin. 2 kesên sîvîl bi me re peyivîn. Ew her du kes wekî ku xwe ji êrîşkirinê re hazir kiribin bi awayekî çors bi me re dipeyivîn. Bi mazeretên eletewş nehiştin ku em girtiyên bibînin. Lê di dawiyê de bi agahiyên wan hevalên avûkat ku ketibûn hundir, rastiya bûyerê derket holê."

Li gorî Av. Eren Keskin, ev bûyer ji derveyî Wezareta Edaletê qewimiye, bi destê dewletê çêbûye. Avûkat Keskin dibêje: "Di demên dawîn de cinayetên faîlî meçhûl sekinibûn. Lê em dibînin ku di nav 10 rojên dawîn de nêzikî 10 kes bi faîlî-meçhûlan hatin kuştin, piştî wê jî bûyerên girtîgehan rûdan. Yanê ev bi temamî tewra dewletê ye, şerxwaziya wê nîşan dide. Li gorî min jixwe tu rayeya Wezareta Edaletê tune. Berpîrsên ku tên xuyan, ew ne berpîrsên rastîn in. Berpîrsên rastîn ewên ku ne li holê ne. Ev bûyer bi biryara dewletê qewimî û tiştêkî enteresan e ku bûyer roja ku Demirel jî li Amedê bû qewimî... Tiştêkî din jî heye: Dema em ji girtîgehê derketin, ew du kesên sîvîl ku di girtîgehê de bi me re mûhatab bûbûn, bi erebeyeke spî (renault) her tim li dû me bûn, em dihatin takîpkirin. Ev jî nîşan dide ku kî xwedî gotin û berpîrs e."

Çar kes agir berdan canê xwe

Ji bo protestokirina qetilkirina girtiyên Girtîgeha Amedê, di demên dawîn de 24 kesên ku li Kurdistanê hatibûn kuştin, binçavkirina însanan û dangirtîna Med-Tv'yê pêşî girtiyeke bi navê Gülbahar Köker 27'ê rezberê, dû re 2 girtî bi navê Hamdullah Şengüler û Vedat Aydemir roja 28'ê rezberê di Girtîgeha Bayrampaşayê de agir berdan canê xwe û xwe şewitandin.

Li gorî agahiyan ku ketin destê me

Av. Eren Keskin

tedawiya Gülbahar Köker li girtîgehê tê kirin, Hamdullah Şengüler û Vedat Aydemir jî di Nexweşxaneyê Cerrahpaşayê de radizên. Av. Filiz Köstak ku çûbû herdu girtî li nexweşxaneyê ziyaret kiribû, got ku siheta girtiyên zêde ne baş e. Tevî rûyê wan hemû laşê wan şewitiye. Laşê wan wisa werimiye ku mirov bi zorê wan nas dike. Rewşa wan zehf cidî ye. Herdu girtî ji Köstak re gotine ku: "Morala me zehf baş e. Diviyabû ku em reaksiyona xwe li hemberî qetlîama Girtîgeha Amedê û neheqiyên ku li hemberî gelê me tên kirin, nîşan bidin. Li gorî me reaksiyona herî mezin şehadeta me bû. Lê belê hevalên me mudaxaleyî me kirin. Eger em ji vir derkevin, careke din em dixwazin ku herin ba hevalên xwe. Televîzyona Inter-Star em bi awayekî îtirafkar nîşan dane, ev tiştêkî ne rast e. Emê mafê xwe yê qanûnî li hemberî Inter-Starê bi kar bînin."

1'ê Kewçêrê jî girtiyekî bi navê Yakup Güneş jî bo protestokirina bûyerên dawî di Girtîgeha Batmanê de xwe şewitand. Tedawiya Yakup Güneş li girtîgehê tê kirin.

Li hemberî van bûyerên dawîn li Stenbolê li Meydana Sultanahmetê nê-

zîkî 700 kesî der heqê Serdozgerê Komarê ya Amedê, Dozgerê Girtîgehê û Wezîrê Edaletê Şevket Kazan de, li Enqereyê jî 50 kes der heqê Kazan, Ağar, Waliyê OHAL'ê Necati Bilican û Dozgerê rêvebirên Girtîgeha Amedê de giliya sûcdariyê kirin.

Piştî bûyera Girtîgeha Amedê Şevket Kazan diyar kiribû ku wî sê rêvebirên girtîgehê ji kar bi dûr xistine. Lê li gorî agahiya girtiyên, Midûr Aziz Gürer û sûbayek berpîrsê ji ewlehiya derve hê jî li ser kar in. Girtiyên daxuyandin ku saziyên navneteweyî û Komîteya Çavdêriyê ya Girtîgehan divê li ser vê yekê bisekinin. Girtiyên girtîgehan careke din ketin greva birçibûna tîmî û listeya daxwazên xwe ku di 15 madeyan de berhev kirine, daxuyandin.

Li Girtîgeha Çanakkaleyê jî ji 30'ê rezberê û vir ve rewş her diçe xerabtir dibe. Li gorî agahiyan, gardiyan bi şivên hesinî li nav girtiyên digerin û di her kêlikê de dibe ku bûyereke mezin biqewime. Rojnamevan û avûkat nikarin bikevin nava girtîgehê û girtiyên bibînin.

AYNUR BOZKURT

Parêzgarê Dihokê Abdulezîz Teyîb:

PKK hêzeke bakurî ye

Parêzgarê (Waliyê) Dihokê Abdulezîz Teyîb got ku wan ji Neteweyên Yekbûyî (NY) re eşkere kiriye ku YNK digel Îranê hevkarî dike, lê NY bêdeng maye, li ser vê yekê alîkarî ji Saddam xwestine. Teyîb der barê PKK'ê de jî ev got: "Têkiliyên me digel PKK'ê wekî heval, wekî dost dimeşin, tu pirsgirêk di navbera me û wan de nîn e. Gelek caran danûstandin di navbera me û wan de çêbûye. Em wan wekî hêzeke şoreşger a herêma Bakur dibînin."

Hûn dikarin ji me re, ji rewşa Başûr û derketina YNK'ê ya ji axa Başûr, behs bikin?
● Rewşa berê gelekî xerab bû, ne bi dilê me û ne bi dilê gelê kurd bû. Çi aliyê derve û çi jî ji aliyê hundir ve. Ev tiştên ku me dixwest pêk bînin, pêk nedihat. Me dixwest sistemeke demokratîk pêk bînin da ku hemû partiyên Kurdistanî û Iraqî tê de cih bigirin.

Ew sistema berê ya bi rengê fifty-fifty ne demokratîk bû, bi rê ve jî nedibû. Gelek caran me ji aliyê dinê (YNK) xwest ku careke din hilbijartin çêbibe, lê belê ew li dijî vê yekê bûn. Ji ber ku wan jî dizanî ku nikarin bi ser bikevin, lewre ew daxwaz nedipejirand.

Li aliyê din YNK'ê roj bi roj xwe nêzîkî Îranê dikir û ji wê dewletê çek û alîkarî wergirtin. Li aliyê din beramberî vê alîkariyê rê dida hêzên Îranê ku werin herêma Başûr û êrîşî hêzên dijberên xwe bikin. Ev hemû tişt diyar bûn ji raya giştî re. Me ev plana YNK'ê li nik Neteweyên Yekbûyî eşkere kir, lê belê wan li hemberî vê yekê tişteke nekir. Em naçar man wê wextê, doza yarmetiyê ji rejîma Saddam bikin, ji têkbirina vê plana YNK'ê ya digel Îranê.

Niha jî, piştî ku herêm kete bin destê me, em dixwazin sistemeke demokratîk û nû digel hemû partiyên Kurdistanî û Iraqî pêk bînin û careke din Parlamentoya Herêma Kurdistanê karê xwe bimeşîne.

Hekariya we ya digel Saddam bi çi rengî bû, hûn ji Saddam çi dixwazin?

● Tu danûstandin di navbera me û Saddam de çênebû, bi tenê yarmetî da me. Heta di navbera me û rejîma Saddam de civînek çênebûye. Ne digel vê dewletê belkî digel hemû dewletên herêmê, tu danûstandinên me çênebûne.

Xwestina vê yarmetiyê ji rejîma Saddam, piştî bersivnedana Neteweyên Yekbûyî pêk hat. Lê belê piştî vê daxwazê tu rûniştin bi Saddam re çênebû. Haya hemû partiyên kurdî ji vê danûstandinê hebû. Dibe ku Saddam careke din hêzên xwe bişîne herêmê, lê wê demê emê li hemberî wî rawestin.

Hûn wekî PDK, rewşa Rojhilata Navîn bi giştî û rewşa Kurdistanê bi taybetî çawa dinirxînin?

● Em wekî partî nikarin bi serê xwe, kêşeyên herêmê çareser bikin. Lê belê li ser rewşa dawîn a Kurdistanê û daxwazên dewletên herêmê, ez dikarim ve

Parêzgarê Dihokê Abdulezîz Teyîb

bibêjim, bi taybetî Tîrkiye dixwaze plana "Piştêna parastinê" (xeta ewlehiyê) çêbike, em li dijî vê planê ne. Em naxwazin careke din herêma Kurdistanê Başûr wekî herêmeke serbazî (leşkerî) were bikaranîn. Heta bikarin emê bi çalakîyên siyasî û diplomatîk li dijî vê planê rawestin.

Peywendiyên we yê digel partiyên din çawa dimeşin?

● Min berê got, me ji hemû partiyên Kurdistanê xwestiye ku em bi hev re karê parlamentoya nû bimeşînin. Bi taybetî (tenanet) ji YNK'ê jî xwestiye ku careke din vegere Kurdistanê û endamên xwe bişîne parlamentoyê.

Peywendiyên we digel PKK'ê çawa ne?

● Wekî stratejiveke ayendeya dîr, di nav planên hemû kurdan de, her wîla di nav planên PDK'ê de jî avakirina eniyêke Kurdistanî mezin heye.

Têkiliyên me digel PKK'ê wekî heval, wekî dost

dimeşin, tu pirsgirêk di navbera me û wan de nîn e. Gelek caran danûstandin di navbera me û wan de çêbûye. Em wan wekî hêzeke şoreşger a herêma Bakur dibînin. Em hêvî dikin ku ew problemên xwe yê bi dewlata tirk re bi riyên aştiyane çareser bikin. Tena-net, eger ji me alîkariya navbertiyê bixwazin di navbera xwe û dewleta tirk de, em ji bo vî karî amade ne. Em tu car naxwazin careke din di navbera me û wan de şer derkeve, eger ew tîkîlî karên me yê hundirîn nebin.

Hûn rola Amerikayê ya ku li ser Kurdistanê dilîze çawa dibînin?

● Niha ev problema me ye, çimkî heta niha me nedizanî çiqas dewletên rojavayî û Amerika yarmetiyê me dikin, heta niha jî ev yek zelal nebûye. Ji ber vê yekê jî me nekarî piştê bi wan ve bibestînin (girê bidin). Dibe ku hin plan û tevdîrên wan hebin, lê em pê nizanin.

HEVPEYVÎN: DILÊR

Dahûrîna peyvvan (5)

Şevêrk: Peyv hevedudanî ye, ji sê hêmanan çêbûye û her wiha di awayekî xerabûyî de ye. Peyv ji van hêmanan çêbûye; "şev", "buhêr" û "k". "Şev" navdêr, "buhêr" raweya fermanî ya lêkera buhartinê û "k" jî parkît e. Çendî kesên me yên ku vê peyv hevedudanî rast bi lêv dikin jî hene, yên ku nakin jî pir in. Mîna devera Farqînê ku vê peyvê wekî şevêrk bi kar tîne.

Min di çar nivîsên xwe yê berê de peyvî dahûrandin (tehlîl kirin), lê bi awayekî di ser re. Ez zêde neketim kitekitên (detayên) wan. Bi mebesta ku kesên eleqedar, nemaze xwendevan bi hêsanî jê fêhm bikin.

Di vê nivîsê de jî ez dê lê bixebitim ku çend peyvên din jî dahûrnim û wan şirove bikim.

Cok: Ev peyv hanê, hevedudanî ye û ji aliyê awa ve xerabûyî ye. Ji du hêmanan (ûnsûran) hatiye pê; ji "cih" û "ok"ê; "cih" a li virê navdêr e û di wateya erxa avê de ye, "ok" jî parkît (paşgir) e.

Peyva "cok"ê bi taybetî li devera Mêrdî-nê tê bikaranîn û di şûna ciha avê de ye. Bes, peyv kêr tê bilêvkirin, di şûna "cihok"ê de "cok"ê bi kar tinin û bi ya min ci-hok biçûktir e ji cihê, yanê ciha avê.

Pêçî: Peyv hevedudanî ye û ew jî, ji hê-la teşe û awa ve xera bûye. Li gelek de-ve- ran ev peyv hanê di cihê "tilî"yê de tê bi- karanîn. Eger em peyvê ji hev bikin; "pênc" û "ik".

Xweş êşkere dibe ku peyv ji navdêr û parkîtekê çêbûye. Bi qonaxa demê re peyv li "pêçî"yê dageriyaye. Îro jî gelek kes "pênc" wekî "pêc" bi lêv dikin. Wusa xuya dibe ku bi awayekî pir hêsan "n" û "c"ya di peyv "pênc" de ketiye. Ji aliyê din ve "k"ya di parkîta "ik"ê de jî ketiye û peyv wekî "pêçî" maye. Em baş dizanin ku tîpên

"i" û "î" jî cih didine hev û din. Nimûne:

Dayîk û dayik, nêzik û nêzik...

Ji bo ku em mijarê hîn bêhtir ronî bikin, em pêwistî bi dayina nimûneyekê jî dibî- nin. Melêv an jî melhêv, haceteke çandini- yê ye û pênc tiliyên wê hene. Di nav gel de jî wan pênc tiliyên wê re "pêçik" û "pên- çik" jî tên gotin. Peyv ji "pêncik"ê hatiye û bûye "pêçî".

Şiyar: Ev peyv ji du hêmanan, yanê ji du parçeyan pêk hatiye; ji "hiş" û "yar"ê. Hiş, di şûna hest, di şûna şûra erebî de ye; yar jî parkît e û erk û vatiniya parkîten "dar" û "mend"ê tîne cih, yanê xwedîtiyê dide nîşan.

Awayê rast ê peyvê "hişyar" e, lê ew jî bi qonaxa demê re li "şiyar"ê dageriyaye.

Şevêrk: Peyv hevedudanî ye, ji sê hê- manan çêbûye û her wiha di awayekî xera- bûyî de ye. Peyv ji van hêmanan çêbûye; "şev", "buhêr" û "k". "Şev" navdêr, "bu- hêr" raweya fermanî ya lêkera buhartinê û "k" jî parkît e. Çendî kesên me yên ku vê peyv hevedudanî rast bi lêv dikin jî hene, yên ku nakin jî pir in. Mîna devera Farqînê ku vê peyvê wekî şevêrk bi kar tîne.

Nazbalîfk: Ji çar parçeyan hatiye pê û di rewşeke xerabûyî de ye. Heke em peyv xwe ya hevedudanî ji hev bikin em dê bibî- nin ku ew ji "naz", "bal", "geh" û "k"yê çê- bûye.

Peyva "balîf" an jî "balgî"yê ji aliyê şê-

we ve di kurdî de ji hev cuda tê bilêvkirin, wekî ku soran dibêjin "palpişt" û kirmanc (zaza) jî dibêjin "balişna", kirmanc bi xwe jî, ji hev cihê bi lêv dikin. Mîna balîf, bal- gî û balgîv...

Bi ihtimaleke mezin peyv ji "pal" û "geh"ê hatiye pê. Çawa em pê dizanin tî- pên "b" û "p"yê bi hev diguherin, ji ber ku jêderka wan yek e û tîpên lêvî ne. Li aliyê dinê dibe ku bê pirsîn îcar tîpên "t" û "e" çawa bi hev guherîne?

Tîpên me yên dengdêr (yên bideng) mî- na "e", "ê", "î" û "î"yê digel yên din jî bi hev diguherin. Nimûne:

ji bo "e" û "î"yê; felîtîn û filitîn

Ji bo "e" û "ê"yê; mejî û mêjî

Ji bo "ê" û "î"yê; şêrîn û şîrîn

Ji bo "î" û "î"yê; Kurdistan û Kurdistan

Îcar "naz" a di "nazbalîfk"ê de navdêr û "k"ya wê jî parkît e.

Ligel vê yekê, deverên ku nazbalîfkê wekî "navbalîşk" jî bi kar tinin hene. Wekî encam, em dikarin bibêjin ku rastiya peyvê palgeh be ew jî bi qonaxa demê re li şêwe- yên din ên ku li jorê destnîşan kir, dageri- yabe.

"Nazbalîfk" ew balîfa nexşkirî û biçûk e ku bi taybetî ji bo mêvanan tê bikaranîn.

ZANA FARQÎNÎ

'Xwîna we şûrê me qirêj kir!..'

A. MELİK FIRAT

Heftaya ku derbas bû li DGM'ya Stenbolê mehkemeya min hebû. Sawciyê (dozger) ku der heqê min de doz vekirîye, îdia kirîye ku min di axaftina xwe de (li NÇM'ê) ji bo meclîsê "Bêşeref e, aşbetal e" gotîye. Yanê min heqaret li şexsiyeta meclîsê kirîye.

Ez çûm, min ji wan re wiha got:

Ez li Yalovayê rûdinim û ji ber ku hinek nerehetiyên min hene, (ez) nedihatim. Lê ez bi taybetî hatim û dixwazim bi wî sawciyê ku doz vekirîye re muşerref bibim, hem teqdîrên xwe û hem jî teessûfên xwe teqdîm wî bikim. Ev çil sal e ku ez di nav siyasetê de me û sê caran hinekan parlemento wergerandine, reîsêcumhûr, serokwezîr, wezîr û mebûs gir- tine, avêtine hepsan, qelebend kirine. Mixabin ku tu sawciyekî der heqê wan kesan de, doz venekirîye. Tirsîyane. Dêmek ev sawcî xwedî heysiyet e ku yek heqaretê li meclîsê bike, der heqê wî de dozê vedike. Şerefa meclîsê diparêze... Ez wî teqdîr dikim.

Lê der heqê wan zalimên ku meclîsê bi darê zorê werdigerînin, endamên meclîsê bi temamî digirin, qelebend dikin de ku dozê venake jî, ez teessûfên xwe teqdîm dikim. Îro Kenan Evren li Marmarisê kêf û sefa dike û kes nikare

jê re bibêje siya te xwar e! Yanê yên ku kilit li ser deriyê meclîsê dixin, mebûsan digirin, hepis dikin; ji wan re li çepikan dixin...

Îca yekî mîna min ku çil sal e di siyasetê de tim mexdûr û mezlûm e, dema ji bo demokrasîyê, ji bo aşî û selametiya vî welatî du kelîmeyan bibêje, derhal der heqê wî de dozê vedikin...

Ez dibêjim bila meclîs serdest be. Li gorî 'Qanûna bingehîn' jî lazim e ku meclîs li raserî hemû saziyan be. Heta vê gavê li vî welatî sivîlan tu carî qanûna bingehîn çenekirine. Gişan leşker çêdikin. Ewil darbeyê çêdikin (Bi zimanê frensî budeta, ereb dibêjin teqlîbê hikûmet û tirk jî dibêjin darbe) pişt re jî qanûna bingehîn çêdikin. Lê di gel vê yekê, ev qanûna bingehîn jî dibêje, quweta herî mezin û serdest meclîs e.

Lê yên ku gerek e di bin emrê meclîsê de bin; mîna leşker û burokratan, bi dewlemendan re rûdinim û qeraran ew didin. Kengê kêfa wan bixwaze, dest datînin ser meclîsê jî... Û çape- menî... Çapemeniya wan, kaselîstê darbeciyan e. Ehlê çapemeniyê mîna goreş in. Ew goreşên ku li dora şêran digerin, da ku şêr tiştêkî biku- jin, ew jî jê îstifade bikin.

Min ji wan re got, du roj berê di televizyonê de serokê meclîsê yê berê Hüsametîn Cindoruk bi Mehmet Barlas û profesorekî re sê- çar saetan li ser rewşa meclîsê axaftin. Cindoruk jî bi êşkere digot:

"Li welatê me partî hene, lê demokrasî tune."

Çil sal e ku ez di nav siyasetê de me û ji ber ku ez tim dibêjim, bila zilm tunebe, bila derew ji ortê rabin, bila demokrasî hebe, ji aliyê zali-

man ve tim tême girtin. Saziyeke ku xelkê bi şekî jî temsîl bike, em lê heqaretê nakin. Em dibêjin wezîfeya meclîsê ji destê wê girtine, ew kirine mîna noter, mîna mubaşîr. Û em dixwazin ku meclîs şerefa xwe biparêze... Sawcî jî dibêje te heqaret li şexsiyeta meclîsê kirîye. Hûn dibînin ku ev sawcî çî mîxas e!.. Mirovê ku tim ew xistine hepsan, lê dane, serê wî şikandin e; wî dike xadir (fail), lê di rastiya xwe de ew mexdûr e, mezlûm e. Sawcî rol guhertiye. Jixwe elametê fariqa vê sistemê jî ev e: Serê însanan dişikîne, xwîna wan dirêje, wan dikuje û pişt re jî ji malbata wan diyetê distîne. Xwe mexdûr û mezlûm dide nîşan... mirov dikuje, dibêje qusûra te bû, te belasebeb ez westandim! Min şûr hejand, ez westiyam û te bi xwîna xwe, şûrê min qirêj kir!.. Û pereyê paqijkirina şûrê xwe ji malbata kuştîyan distînin. Şûrê wan jî gelek biha tê şuştin! Mal û milkê mirov tev distînin...

Heyeta mehkemeyê ji mirovên baş xuya dibûn. Sawciyê ku beşdarî mehkemeyê bû, wî jî "Ev fikrek e, qenaetek e, mûcîbê cezayê nîn e" got û beraeta min xwest. Hakim jî qerara beraeta me da.

Lê hîn gelek mehkemeyên min hene...

Yanê tu çî dibêjî bibêje, bêfeyde ye. Miletêk heye, welatek heye; dema tu navê kurd û Kurdistanê telafûz bikî, temam... Tu dixwazî welat ji hev parçe bikî!.. Tu yekîtiyê dixwazî, tu aşî, tu biratiyê dixwazî? Kes guh nade te...

Û bi vî awayî jî, ev zalim vî welatî wêran dikin, miletê tirk jî, miletê kurd jî perîşan dikin... Lê em jî xwe şûn ve nadin. Qenaeta me ya ilmî, ya dînî çî be, emê bibêjin. Emê gotina rastiye bînin ziman, heya ku nefesa me çikiya...

Dixwazin Dêrsimê vala bikin

Li gorî gotina malbata Mansuroğlu, hin kesan sê gerîla îxbar kirine, ji wan du heb hatine girtin û di cih de hatine kuştin, lê hêzên dewletê yekî bi navê Yusuf Karanlık bi dest nexistine, li ser vê yekê hatine Mazlum Mansuroğlu girtine û li cihekî din kuştine. Cendekê du kesên ku pêşî hatine kuştin û cendekê Mazlum Mansuroğlu gelekî ji hev dûr in.

Li ser banga gelê Dêrsimê serok û nûnerên çend sazîyên demokratîk digel çend kesên rewşenbîr û demokratîk heyetek damezirandin ji bo ku herin rewşa gel bibînin û paşê bi raporekê vê rewşê ragihînin raye giştî. Heyet roja 11'ê rezberê ji Stenbolê bi balafirê çûn Meletiyê, dû re ji bi erebeyan ketin rîya Xarpitê.

Kesên ku di nava vê heyetê de cih girtin ev bûn: Salman Yeşilgöz (Serokê Komeleya Hevgeriyê ya Dêrsimiyên), A. Rıza Aydın (parêzer), Ercan Kanar (Serokê İHD'ya Stenbolê), Ferhat Tunç (hunermend), Aynur Evliyaoglu (parêzer), Koray Düzgören (rojnamevan), Celal Başlangıç (rojnamevan), Fuat Bulut (rojnamevan), Nurettin Baykan (rojnamevan), Tayfun İşçi (KESK), Murat Güler (Mazlum-Dê), Cafer Demirel (ji İHD'ya Xarpitê).

Me ji Serokê Komeleya Hevgeriyê ya Dêrsimiyên Salman Yeşilgöz, der barê gerê de agahî standin.

Dema ku heyet digihîje sînorê Xarpitê, hêzên dewletê wan didin rawestandin û nasnameyên hemûyan tên kontrolkirin. Dema ku digihîjin Xarpitê, diçin Egitim-Senê. Li wê xwepiya Egitim-Senê bi endamên İHD, hin malbatên ku di sala 1994'an de ji Dêrsimê koç kirine û hin malbatên ku ji navçeyên Xarpitê koçber bûne re hevdîtin pêk tînin. Di vê hevdîtîna de malbateke ku ji Mêrdînê koç kiri jî hebûye.

Li gorî agahiya heyetê, ev malbat serê sibê hatine, li cihê ku wê heyet werê kom bûne, di nav xwe de civîn çêkirine û kesên ku wê bi heyetê re biaxive niqandine. Kesên ji heyetê dibêjin:

"Digel evqas zîlm û zoriyê birêxistinbûna gel hêjayî pesnê ye."

Li wê derê stranbêj Ferhat Tunç resîtaleke biçûk dide malbatan. Heyet wê şevê li wir derbas dike, bi banga sibê re (saet di 7'an de) heyet dikeve rîya Dêrsimê. Cara yekemîn li ber Pira Gulîşkurê hêzên dewletê heyetê didin rawestandandin, lê beryî tu astengî û kontrolkirina nasnameyan, rê didin heyetê.

Li ser Pira Seyidan (Seyitli) heyet careke din tê rawestandandin, hêzên dewletê nasnameyên hemû kesan berhev dikin, li gorî du defteran nasnameyên kesên di nava heyetê de kontrol dikin. Di defterekê de navên kesên ku li wan tê gerîn heye, deftera duyemîn jî wekî raporekê bûye, agahiyên mîna 'kî ji ku tê û diçe ku derê û çi qasî li ku derê dimîne' tê de tene qeydkirin. Bi rîya vê raporê tevgerên gel tên kontrolkirin.

Piştî kontrolê sivik a li ser Pira

Mêzgîrê, heyet digihîje Sêxangê, li wê derê kontrolê xurt pêk tê, di wê kontrolê de hemû hêzên dewletê (leşker, polis û tîmên taybet) cih digirin. Sê setan heyetê li wir dihêlin bi hinceta ku wê ji walî destûra ketina bajêr bistînin. Li Xarpitê 6 kesên sîvil jî li erebeya ku heyet pê tê siwar bûne, lê hêzên dewletê wan kesên sîvil ji erebeyên heyetê tînin xwarê û bi erebeyên din dişînin. Her wiha li vê derê endamên heyetê yek bi yek bi du kamerayan tên kişandin kamerayê. Hinek endamên heyetê dixwazin derdorên xwe bikîşînin kamerayê, lê hêzên dewletê nehiştine ku li herêmê tu dîmenan bikîşînin. Piştî vê kontrolê di du-sê kontrolên din re derbas dibin û paşê dikevin bajêr.

Ketina bajêr jî wisa bi hêsanî çêbûye, ji vî cihê kontrolê heta dikevin nava bajêr 4 saet derbas dibin. Di rewşeke asayî de navbera Dêrsim û Xarpitê herî zehf saet û nîvekê dikişîne. Hêzên dewletê tevî wan heta ku otelê (Tepebaşı Oteli) diçin û ji heyetê programa gerê dixwazin. Lê heyet dide zanîn ku tu programa wê ya diyarkirî nîn e, ew dixwazin bi hemû kesan re hevdîtîna çêbikin. Heyet saet di 11:30'an de berî nîvro digihîje otelê, pişt re jî diçe cihê ku wê bi platforma Sendikayan re hevdîtîna çêbike.

Li bajêr hevdîtina yekemîn bi Platforma Sendikayan re çêdibe. Dema heyet bi sendikavanan re dikeve civînê, polis jî dixwazin bikevin hundir, heyet li dijî vê yekê radibe, polis dihêlin di-

Salman Yeşilgöz

çin, lê paşê vedigerin derî pehîlî dikin. Piştî civînê, di saet 12:30'an de heyet diçe ba walî, bi walî re hevdîtîna çêdike; heyet ji walî hin pirsan dike, ev pirs bi giştî li ser van mijaran in:

Ambargoya li ser gel; aşên girtî; rîyên girtî; kuştina Mazlum Mansuroğlu; rewşa 60 hezar sewal, 500 kesên li Zozanê Melenê ya Erzincanê. Ew kes li zozan mahsûr mane, ji ber ku hêzên dewletê rê nadin da ku ew vegevin warê xwe; cerdên li ser navenda bajêr û pêkutiyên li ser sendikayan.

Ev hevdîtîna saet û nîvekê didome, lê walî dibêje:

"Agahiyên di destê we de ne rast in. Ji tiştê ku hûn dibêjin bi tenê kontrola li ser kinc û xwarinê heye, di vî warê de jî em serkeftî ne, fermana vê kontrolê min bi xwe daye û bandoreke wê ya baş çêbûye. PKK'ê du belavok derxistine li ser vê mijarê, ji wan belavokan diyar dibe ku ev kontrol, wê gelekî tengav dike."

Walî bi xwe dipejirîne ku hinek aş hatine girtin, lê dewlet dîsa jî baca xwe ji xwediyên aşan distîne. Li ser rewşa kesên li zozanê Melenê jî, walî dibêje ku ew herêm cihê operasyonan e, lewre jî ew rê nadin ku koçer di çîyan re derbas bibin, bi tenê ew dikarin bi kamyonan vegevin. Heyet dixwaze ku dewlet ji wan kesan re kamyonan temîn bike, lê walî xwe nade ber vê yekê.

Milîsên li leşkeriyê jî hene

Li gorî waliyê Dêrsimê Mazlum Mansuroğlu milîsê rêxistinê (PKK) ye û li ser îxbarekê ew hatiye girtin û îtfakerek jî milîsbûna wî tesdîq kiriye. Li ser gotina endamên heyetê ya bi rengê: "Ew hê berî sê mehane leşker bû, çawa bû milîs?" Walî dibêje:

"Ev ne pîvan e, hin kes hene li leşkeriyê ne, lê dîsa jî milîs in."

Li gorî gotina malbata Mansuroğlu, hin kesan sê gerîla îxbar kirine, ji wan du heb hatine girtin û di cih de hatine kuştin, lê hêzên dewletê yekî bi navê Yusuf Karanlık bi dest nexistine, li ser vê yekê hatine Mazlum Mansuroğlu girtine û li cihekî din kuştine. Cendekê du kesên ku pêşî hatine kuştin û cendekê Mazlum Mansuroğlu gelekî ji hev dûr in. Heyet dixwaze here cihê bûyerê, lê walî destûrê nade, walî pêşî destûra heyetê dide ku bikevin Mêzgîrê, heyet pêşî naxwaze, paşê dixwaze here wê navçeyê, îcar walî wê derê jî wekî cihê operasyonê bi nav dike û destûra çûna wê derê jî nade. Di encamê de nahêlin ku heyet here derekê.

Heyet hin hevdîtînan bi gel re pêk tîne, kesên ku pê re hevdîtîna dikin, ji hêla hêzên dewletê ve tên pirsîyarkirin. Li gorî çavdêriyên heyetê li Nexweşxaneyê Dêrsimê bijîşkekî tenê maye, ev jî serekbijîşk (sertabîb) e. Ji ber ambargoya li ser dermanan, li vê derê kes nikare tedawî bibe. Li gorî gotina gel, hêzên dewletê di destpêkê de xwestine zarokan hîni balikişandinê bikin û fuhûşê li nav gel belav bikin, lê li hemberî reaksiyona gel bi ser neketine.

Tê gotin ku ne tenê li gund û navçeyan her wiha li navenda bajêr ambargo heye, dora taxan bi tîlên seradî hatiye girtin, li ser rîyan cihên kontrolê hatine avakirin. Li derdorên bajêr mewziyên hêzên dewletê û kamerayên termal hene, di bûyerêke biçûk de hêzên dewletê bajêr gulebaran dikin. Li gorî çavdêriyên heyetê dewlet di nava hewldana valakirina bajêr de ye, sedema evqas pêkutiyên jî ev e. Li bajêr piştî saet 7'ê êvarê kes li derve namîne. Ev gotina endamêkî heyetê rewşa bajêr xweş dide zanîn:

"Dema em ji Dêrsimê çûn Amedê, bi min werê hat ku ez ji girtîgehê derketim û çûme cihekî azad."

Heyet li Elezîzê bi Dêrsimiyên re hevdîtîna li İHD'ê pêk anî.

● **5.10.1962:** Rojnameya mehane DICLE-FIRAT dest bi weşanê kir. Xwedî û berpirsê rojnameyê Edip Karahan bû. Rojnameyê, bi kurdî û tirkî weşan kiriye, ji ber ku nivîsên kurdî tê de hatine weşandin, berpirsê rojnameyê Edip Karahan hatiye girtin. Wekî tê zanîn Edip Karahan tevî kesên di bûyera 23'an de jî hatiye girtin. Nivîskarê ku di rojnameyê de nivîsîne jî ev kes bûne: Musa Anter (Şehmus Elmas), Sait Kirmızıtoprak (Dr. Şivan), Halit Nizami Balkaş, Ahmet Batanlı, Yaşar Kaya, İsa Şans. Rojname bi piranî li ser pirsgrêkên kurdan sekiniye.

● **7.10 - 17.11.1927:** Serhildana Qoçuşağî û li dijî wê hereketa

komara tirk.

● **8.10-14.11.1930:** Serhildana Pîlêmoriyê û hereketa komara tirk.

● **12.10.1993:** Osman Sebrî li Şamê çû ser dilovanîya xwe. Osman Sebrî, di sala 1905'an de li nahiyeya Narincê ya bajarê Semsûrê hatiye dinyayê. Piştî serhildana Şêx Seîd, derbasî Başûrê Biçûk dibe.

Li her çar parçeyê Kurdistanê digere, 18 caran tê girtin û bi salan di girtûgehê de dimîne.

Di Hawar, Roja Nû û Ronahî de dixebite û nivîsên wî têne weşandin. Di Rêxistina Xoybûnê de cih digire, dixwaze tevî Serhildana Agiriyê bibe, lê tê girtin. Çar berhemên wî yê çapkirî hene.

AWIR

Welatparêzekî berxwedêr bû

Osman Sebrî

Hin berhem û kes hene ku zû tenê jibîrkirin û xwe bi xwe ji holê radibin, lê hin berhem û kes jî hene tu caran nayên jibîrkirin û bi qonaxa demê re buha û rûmeta wan zêdetir dibe û bêhempa dibin. Apo, yanê Osman Sebrî aha ji wan kesan e ku tu car jî bîr nabe.

Osman Sebrî jiyaneke birûmet jiyaye, berhemên birûmet afirandine, şervanî kiriye; bi dehan caran hatiye girtin, hatiye sirgûnkirin. Di nava gelek rêxistinên de cih girtiye. Ew tim jî bo kurdan û serfiraziya kurdan jiyaye, ne ji bo şexsê xwe, her wisa wî jî bo mirovahiyê xebat kiriye.

Li Iraqê demekê ku wî didarizinin jê dipirsin:

"Tu misilman î?" Dibêje: "Na. Ez berê insan im, paşê kurd im, paşê jî misilman im."

Apo li hemberî her neyîniyê dengê xwe bilind kiriye, bêtirs fikrên xwe gotine, der barê axatiyê heta bi adetên kurdan ên çewt û paşverû de. Nexwestiya ku gelê kurd baweriya xwe bi tu kesî û tu dewletê bîne, bi tenê daxwaza yekîtiyê ji wan kiriye. Ew wekî efsaneyekê jiyaye, mirov dikare bibêje hê jî dijî, ew di berhemên xwe de, bi serbilindiya xwe, bi têkoşerîya xwe her dijî.

Apo, di sala 1905'an de li gundê Semsûrê Narincê hatiye dinyayê, hê biçûk bûye bavê wî miriye. Ji malbateke dewlemend û eşîreke mezin tê. Piştî Serhildana Şêx Seîd derbasî Başûrê Biçûk dibe, pir caran li wê tê girtin û tê sirgûnkirin. Dixwaze beşdarî şerê Çiyayê Agiriyê bibe, lê tê girtin. Diçe Başûr li Mûsilê û li Bexdayê tê girtin, wî sirgûnî Urdinê dikin.

Di Rêxistina Xoybûnê de kar dike, Partiya Demokrat a Kurdan li Başûrê

Biçûk ava dike, di avakirina Enstîtuya Kurdî ya Parisê de cih digire. Di Hawar, Ronahî û Roja Nû de pir nivîs û helbestên wî tên weşandin. Berhemên wî yê bi nav û deng jî ev in: Dîwana helbestê bi navê "Apo", dîsa dîwana helbestê "Bahoz û çend nivîsên din", pirtûka li ser ziman bi navê "Derdê me" û "Çar lêheng".

Apo pir bal kişandiyê ser şexsiyeta kurd, dixwaze ku kurd bibe xwedî şexsiyet, nebe xayîn û nebe xulamê xelkê. Li ser vê yekê pir nivîs û şîir nivîsandine, yek ji wan jî "Ker û Azadî" ye. Li çend rêzên di vê helbestê de binihêrin ku Apo ji kesên ku naxwazin bibine xwedî şexsiyet re çawa gotiye:

*Ji bo azadî nefel û giya
Nexwest gund berde, derkeve çiya
Digot: Ez naşem bijim bêhevsar
Bêaxur nabim dema bû hêvar
Azadî çî ye di gel tirsca can?
Gava bihistin kûvî ev xeber
Gotin: Rast e, aza nabin ker*

Apo pişt re wiha diaxive: "Ûca hinekên me wek kerê qîma xwe bi haran anîne, naxwazin azadiyê, dixwazin axurê wî hebe, hevсарê wî hebe, qeyd-merbenda wî hebe heya gur wî nexwin."

Di van hevokan de xweş diyar e ku ew şexsiyeteke çiqas welatparêz û azadîxwaz e. Gotineke wî heye ku bi rastî jî divê mirov kûr û dûr li ser bifikire, Apo wiha dibêje: "Bi xwedê, gava mirov bi derdê kurmancan bifikire, divê mirov her roj bigirî, her roj bigirî. Pir xwe xera kirine, pir rê li ber wenda bûne. Bextreşiya mezin ew e ku meznînen welatê te dijminên te bin!" Osman Sebrî di 12'ê kewçêra 1993'yan de li Şamê serê xwe danî.

METİN AKSOY

ÇAVDÊRÎ

AMED TÎGRÎS

Xwedê rehma xwe li wan bike!

Ez carinan ji hevalên xwe yê li welêt re telefon dikim û li rewşa wan dipirsim. Ew êdî telefonê danayinin û pîrsa nas, dost û hevalên xwe û me yê ku piştî 1980'î derketibûn Ewrûpayê dikin, "ka rawşa wan a siyasî çawa ye û çî karî dikin..." Ez jî dibêjim, "baş in, ji xwe re kar dikin..." Lê, dîsa jî her ku ez telefon dikim, ew van pîrsan dubare dikin. Ez nikarim û naxwazim di telefonê de bi nav yeko yeko behsa wan bikim. Ez dixwazim di vê nivîsara xwe de piçekî behsa wan dost, nas, hemşehrî û hevalên wan û me yê kevn bi giştî bikim, ka ew di van 10-15 salên ku li Ewrûpayê ne, çî dikin û rewşa wan a siyasî û civakî çî ye, ku ew hevalên li welêt careke din jî ji min nepirsin.

Belê, rewşa wan a fizîkî! Pîrî wan werimî ne, zik berdane. Stû stûr kirine wek box û beranan... Hinarikên rûyê wan sor bûne wek ên Erbakan, maşalah nûra Xwedê ji wan dibare! Porê hinekan spî bûye û yê hinekan weşiyaye û rût û zilût bûne. Bi kurdî û kurtî qerte-boz bûne!

Ew heval, nas dost an hemşehriyên we û me, piştî ku hatin Ewrûpayê, bi qasî salekê-du salan xwestin hinek tiştan bikin. Beşdarî çalakiyên wekî meş, mitîng, semîner û karûbarên komelatiyê bûn. Piştê hêdî hêdî wek mirîşka ku ji kurkê (qub) sar be, kom bi kom an jî yeko yeko sar bûn, bi dûr ketin. Bi karûbarên xwe yê şexsî daketin. Ji hest û ber pirsariyên xwe yê siyasî û welatparêzî dûr ketin. Welat, gel û doza xwe ya pîroz ji bîr kirin. Partiyên wan jî hûr bûn, biçûk bûn bi tenê li ser kaxizê man. Berpirsiyar û kadroyên wan partî û rêxistinên kevn wekî wan kesên normal û ne yê politîk yê ku 'Îş ve İşçi Bulma Kurumu' şandibûne Ewrûpayê bi pey kirin û vekirina aşxane, pîzarî û dukanan ketin. Dijmin, zîndan, lêdan, îşkence, tengzarî û derbederî hat jibîrkirin. Wekî ku ne bi deh salan di zîndanên de kal bibin, seqet û pûç bibin. Wekî ku ne xwediyê dozeke mezin û pîroz bin. Wekî ku ne berpirsiyar û serokên partî û hêzên xwe bin. Wekî ku welatekî wan î dagirkirî û neteweyeke wan a bindest tune be... Bi welat û gel re, malbat û mirovên xwe jî ji bîr kirin. Bi kurtayî wekî ku ne kurdistanî bin, wek ku afrikî, amerîkî an jî ewrûpî bin... di demeke kurt de gelek ji wan di nav civata ewrûpî de winda bûn -heliyan. Hinek ji wan, zarokên wan çûn, hinek ji wan jin û hinek jî mêr ji malê hatin qewitandin. Malbatî bi malbatê ve parçe parçe bûn. Hem ji dêrê û hem jî, ji mizgeftê bûn.

Hinek ji wan heval, dost û hemşehriyên we û me yê şoreşgerên kevn, piştî 40-50 saliya xwe her yekî 40-50 hezar kron dan artêşa tirk û çûn li Tirkiyeyê çend mehan eskeriya tirkî kirin. Hinek ji wan li Tirkiyeyê mal û milk kirine û hinek jî di navbera Tirkiyê û Ewrûpayê de kar û barên eksport û îportiyê dikin. Dîsa hinek ji wan hema hema her havîn diçin Tirkiyeyê, lê nayên Kurdistanê. Bê Kurdistanê çî? Axa sotî, ziwa û tazî, nav kurdên birçî û bêmal, bê hal û pêxwas û zikbirçî? Ew diçin Antalya, İzmir, Marmarîs û Stenbolê. Ew tûristên ewrûpî ne, ji wan re ne eyb, şerm û kêmasî ye ku bêne Amedê, Siwêrekê, Mêrdînê, Çewlikê, Culemêrgê, Agirî, Rihayê, Bedlîsê, Batmanê û Wanê? Heger hûn dixwazin wan bibînin û îmkânên we jî hene, herin wan plajan, hûn dê muheqeq rastî wan bînin. Êdî hûn û ew û wijdana xwe dimînin! Jixwe dewlemendên me yê li welêt jî li wir in.

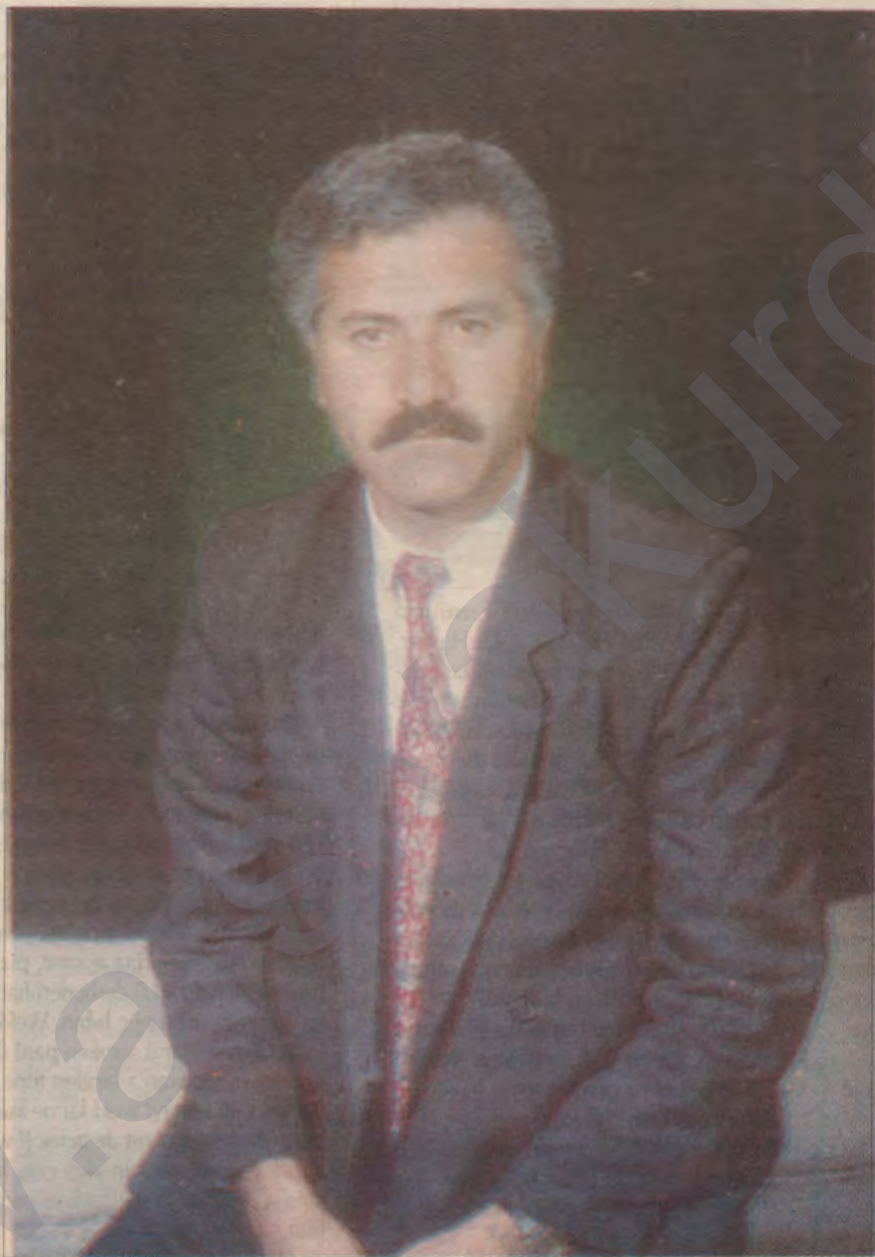
Li min şaş fêm nekin ha, hemû kurdên Ewrûpayê ne wiha wekî hinek nas, dost û hevalên we û me yê berê ne. Hûn dikarin bêjin lê ew çawan in? Ma hûn di MED-TV'yê de nabînin bi 100-200 hezarî li dijî zilm û zordariya dewleta tirkî çawan dimeşin, festîvalan li dar dixin, rîyan digirin. Di nav dil û mêjiyê Ewrûpayê de keçên xama xwe ji bo gel û welat, ji bo wêrankirin û şewitandina Licê, Şimexê, Dîgorê dişewitînin? Ma hûn qet wan heval, dost û hemşehriyên xwe û me yê berê di nav wan de dibînin?

Hevalno! Ew Amedî û Liciyên ku hûn di telefonê de li wan dipirsin, ew 15 sal in ku li Ewrûpayê mirine. Ez dibêjim Xwedê rehma xwe li wan bike û careke din jî wan kesên mirî ji min nepirsin!

Parlementerê kurd ê berê yê Parlamentoya Sûrî Fuat Elîko:

Me xwest em doza kurdî bixin rojeva parlamentoyê jî

Em kurdên Bakur, zêde tişt der barê parçeyên din ên welêt de nizanin. Başûrê Biçûk jî, ji wan parçeyan e ku em der barê tevgerên wê yên çandî, siyasî û hwd. de ne xwedî agahiyeke tam in. Kêm kes hene ku wan parçeyên welêt ji her aliyê ve dizanin. Nûnerê me yê Sûrî
HELÎM YÛSIV bi parlementerê kurd ê berê Fuat Elîko re hevpeyvînek pêk anî. Bi hêviya ku wê ev hevpeyvîn xwendevanên me ji çalakîyên siyasî yên li Başûrê Biçûk agahdar bike...

FUAT ELİKO

Li sala 1950'yê, li gundê Sêbîna li hêla Dîrbêşya Başûrê Biçûk ji dayik bûye. Di sala 1973'an de xwendina xwe di Enstîtuya Matematîkê de kuta kir û bû mêmosta hetanî sala 1990î. Di hilbijartinên 1990î de bû parlementerê Herêma Cizîrê (Parêzgeha El Hesekê) li Qamişlo û derdorên wê. Ji zarokîya xwe ve tevlî karê siyasî bûbû. Wî sala 1968'an di nava Partiya Çepê Kurd de kar kir û hetanî niha karê wî berdewam e, wekî endamê Komîteya Navendî di partiya "Yekî" de. Ev niha li Qamişloyê liyan xwe didomîne.

Pejirandina we di parlamentoyê de, bi çi rengî û çawa bû? Em dizanin ev cara yekemîn e di dîroka kurdên me de li vir ku rê vedibe ji wan re... Tu dikarî hinekî vê babetê bidî ber roniyê?

■ Em di nav tevgera kurdî ya li Sûriyê di warê siyasî de, di riya demokrasîyê de kar dikin, şerê çekdarî di programê me de tune ye. Ji destpêka ku tevgera kurdî ava bûye ve, dadikeve nava karê hilbijartinê, lê tim derî girtibûn û listikên mezin di hilbijartinan de çêdibûn ji bo ku em dernekevin.

Hetanî sala 1990'î ku ew guhertinên di cihanê de çêbûn û pirsê demokrasîyê û mafên mirovan xurt bûbû, hikûmetê xwest hinek deriyên biçûk li seranserê Sûriyê veke. Û tevgera kurdî jî daket hilbijartinê. Em nûnerê vê tevgerê daketin hilbijartinê wekî nişteciyekî (rûniştvanekî) Sûrî û ne bi navê tevgerê, lê piştî em hatin pejirandin û heq dan me ku em dakevin hilbijartinê, me xwe eşkere kir ku em endamên siyasî yê tevgera kurdî ne, li Sûriyê.

Ev jî di bawerîya min de nêrîneke rast bû ku, ka emê karibin bi rengekî zelal karê hilbijartinê bikin. Tevî ku gelek kurdên dewlemend, xwedî malbat û kesên nêzîkî rejîmê xwe bi pêş de dan, lê milletê kurd bi piraniya xwe berê xwe da endamên tevgera xwe û em bi dengên bilind li Cizîrê (Qamişlo) bi ser ketin û rejîm jî ev yek hêvî nedikir.

Ew di wê baweriyê de bûn ku tevgera kurdî parçekirî ye û gel ne li dorê ye û wê nikaribe cihê xwe bigire. Lê hat xuyakirin ji wan re ku, ev nêrîn şaş e û tê de ketin. Ji ber vê yekê di hilbijartinên 1994'an de pir karên xerab kirin, ji bo ku derî li ber endamên tevgera kurdî bê girtin û ew neyên pejirandin di parlamentoyê de. Bi listikên mezin nehiştin ku nûnerên tevgera kurdî wê carê bi ser bikevin.

Parlamento ji bo çi? Çi armancên we hebûn di helwesteke wisa de, çi merema we bû ji listika eşkerekirin û ne eşkerekirinê, we çi dixwest?

■ Madem me xwe bi pêş de da, divê em ne wekî berê bi dizî xwe bi pêş de bidin. Ya baş ew e ku em xwe eşkere bikin, di vê pergale de du tişt derdi-

kevin holê: Yek, milletê kurd wê hest bibe ku ev eşkerekirin mêranî ye, çimkî dibe ku em di eynî kêliyê de bihatana girtin. Dudu, me dixwest ku rejîm nas bike ku pirsgerêka kurdî rastiyek e û nabe ku çavên xwe ji hebûna kurdan bigirin.

Me ji wan re eşkere kir ku em bi zelalî dibêjin ku em endamên partiyên kurdî ne û em doza mafên milletê kurd ji wan dikin.

Hejmara kurdan di parlamentoyê de çawa bû, we çi kar bi hev re dikir? Yek ji bobelatên dîroka me ew e ku tu carî gotina me nebûye yek û em nebûne yekdest...

■ Parlamento, li Sûriyê ji 250 endaman pêk tê, jê neh kurd bûn, ji wan em sisê, nûnerên tevgera siyasî ya kurdî

bûn, Hemîd Derwêş, Sekreterê Partiya Demokratî Pêşverû ya kurdî li Sûriyê û Kemal Ehmed Sekreterê Partiya Demokratî kurdî li Sûriyê û ez em her siyê eşkere bûn. Ji Cizîrê û li Efrînê û Kobanê şêş endamên kurd bi ser ketin, her şêş nêzîkî PKK'ê bûn.

Van şêş endaman xwe eşkere nedikirin ku xwediyê doza kurdî ya siyasî ne di hundirê Sûriyeyê de, bêhtir alîgir bûn ji me re, dema me pirsê kurdan di-anî zimên, ew şêş endam bêhtir jî di warê xwedîderketina herêmî de kar dikirin, wekî xedemat û aloziyên di herêmên kurdan de derdikevin, lê aloziyên siyasî û neteweyî yên eşkere tim para me bûn.

Çend kurdên din jî 5-6 bûbûn endam, lê qet li pirsê xwe ya neteweyî û mirovayeti xwedî dermediketin, eslê wan kurd bû, lê xwe ji kurdayetiye bêrî dikirin. Piştî serketina me, em her neh parlementerên kurd li hev rûniştin, ji bo bipêşxistina xebata di hundirê parlamentoyê de. Em gihîştin vê yekê ku em her sê yên eşkere nûnerê siyaseta kurdî bin û her şêşê din alîgirê me bin. Me dozên siyasî dianîn zimên û gelek caran me bi hev re li ser hinek helwest îmze dikir, lê mixabin tifaq tune bû di nav me de, her yekî nêrîna wî li gorî partiya wî bû. Bi vî rengî gelek cuda bûn û xilaf derdiketin di nêrînên me de.

Mînak, em li ser doza çanda kurdî

SÊ QEHRE MAN

Hevalên heja*
Hemê di vî ni
visara xwede
sê heb jinên
Kurdan; ê qehre
man û serleşker
bi we bidin na-
sandin.

Yek ji wan; Rinde-
xan e. Rindexan, di ser
hildana Eliyê Ünîs de
serleşkerêk bû. Likêla-
ka bavê xwe şer dikir.
Di şereke giran de, Rin-
dexan birindar bû û ke-
te destê dijmin. Dijmin
ewî anî ser pira Malaba
dî. Rindexanê xwe xji
destê dijmin xelas kir
û avête ava sar. Bir-
na xedar, canê delal,
dî ava sar de cemidî.
Rindexanê gazi kir û got; ji bo yî
serbestî û serfiraziya zarokên Kur-
dan ez canê xwe feda dikim.

Yê duduya; Leyla Qasim e. Ley-
la Qasim ji Amediyê rabû, çû bajarê
Bexdayê. Dixwest ku firoka dijmin
birevîne. Lê mixabin dewleta Iraqê,
ewî dît û xiste bin çav. Leyla Qa-
sim bi îşkencê giran de derbas ki-
rin û dawiyê de li sêdarê de darda-
kirin. Dijmin dixwest ku Leyla Qa-
sim hevalê xwe bide destê dijmin û
bibe xayinê gelê xwe. Lê ewî îxanet
qebûl nekir û got; ez îxanetê bige
lê xwere nakim û wan nadim destê
dajminê xwînwar.

Yê dawiyê jî; Hevala ZILAN e.
Hevala Zilan li ser çiyayê welatê
xwe, bombe bi bedena xwe ve girêda
û dakete meydana Dersimê.

Dema ku he-
vala Zilan da-
kete nava baja-
rê Dersimê, ê-
var bû û çiya-
yên welat hemû
hêviya teqandi-

na bomba hevala Zilan
bûn. Hevala Zilan xwe
hêdika berda nava leş-
keran. Nedixwest ku
leşkerên bîyanî, li ser
axa welatê wê biseki-
nin û li ser zarokên
Kurdan zilm û zorîya
xwe bidominin. Hevala
Zilan, ji bo ku ew leş-
kerana ji axa wî derke-
vin, ew bi salan bû ku
derketibû serê çiyayên
welatê xwe.

Hevala Zilan kete
nava leşkeran û bê tirs
bombe di laşê xwe de teqand. Hemû
leşker jî bi teqandina bomba hevala
Zilan, ji hev bela bûn û bê can li
ser axê dirêj bûn. Dengê çiyayên
Dersimê, bi heybeta dengê Zilan, he-
liyan. Hevala Zilan got; xilasî û
serfiraziya zarokên Kurdan, xilasî
û serfiraziya me hemûya ye. Ger ku
em welatê xwe ji van leşkeran paqîş-
nekin, em nikarin azad bin û zaro-
kên xwe bi coş xwedî kin.

Hevalên deial; Rindexan, Leyla
Qasim û Hevala Zilan... Sê lehengên
Kurdan. Sê qehreman û serleşker. Ji
bo ku em zarokên Kurdan serbest bi-
jin, bê tirs û bê şubhe canê xwe
dan. Ew jî bi hezaran şehîdên meve
ketin dilê me zarokên Kurdan. Em
dizanin ku, zarokên Kurdan vê di jî
yaşa xwe de şehîdên xwe xwedîkin...

NEVÎYÊ MED AN

NE BER PÊŞA DAYÎKA XWE
NE JÎ ZAROKÊ STARÎ

ÊDÎ BO NAN EZ NAGIRÎM

ÊDÎ QET GILIYA NAKIM

EZIM NEVÎYÊ MED AN

BÛME ARTÊŞ JÎ BO GELAN

DIZANIM KU KURDIM ÎRO

TEMEN BIÇÛK BERZIM ÎRO

DAHATÛ ME MERDIM ÎRO

DI ŞER DE ME CENGÊ DIKIM

EZIM NEVÎYÊ MED AN

BÛME ARTÊŞ JÎ BO GELAN

NEVÎYÊ MED AN EZIM EV KURD

MIN JI ÇIYAN HÊZA XWE GIRT

BI BAWERÎ MEJÛ DAGIRT

WELATEK NÛ AVA DIKIM

GULÊN WELATÊ ROJÊ

Merheba ji we re hevalê min. Merheba ji we re zarokên Kurdan. Ez
bawerim hûn tev jî cihanek wekî ava zelal dixwazin. û hûn naxwazin
kuştin, şer û xirap kirinê. Lê mixabin rastîya cihanê ne wîsaye. Ev
cihan bersiva daxwazê me zarokan nade.

Belê hevalno, hûn jî dizanin dfiroka me Kurdan de herdemî kuş-
tin, şewtandin û penabêl heye. Va irojî hêj berde wame. Belê, iro leş-
kerên me derketine çiyê, şer dikin, ji bo vê dfiroka gemar wergerînê
cihanê nû ji mera amadekin. Da edî em di penc salî, şeş salî ya
xwe de mirine ne binin.

Belê hevalno, ev dijmin ji zarokan çî dixwaze? Hinekî ji me li
bin siya daran dakuje; hinekî bi paletên tanqave girê dide; hinekî
me di malandê dişewtine û hinekî ji di hembêza dayika xwede razayî-
ne qetil dike. Ji ber kû naxwaze hatinek nû, serbixwe û azat çebe.

Em dibêjin bese! Bila şer nebe. Bila zarok neyên kuştin. Dîsa
do Dîlan û Berîvan li Edenê kuştin û bersiva aşitîyê dan. Dîlan û
Berîvan, aşitî dixwastin. Şer û kuştin ne dixwastin.

Belê hevalno, ev tiştên ten serê me, tev jî jibo serxwebûn û
azadiya meye. Gereki em jî jibo Azadî û serxwebûna xwe, xwe amade
bikin. Ew herdu Gulên Welatê Rojê, bi destê xwînwaran, şeveke tarî
de hatin kuştin. Lê bila Ew xwînwaran bizanibin ku, zarokên Kur-
dan bi kuştin û lêdanê xelas nabin. Ew herdu gulên me, wê her dem
di dilê me de bijin. Ew jî êdî şehîdên welatê me ne. Emê bersiva
herdu gulan, bi kezkirina welatê xwe bidin.

DILAN BERIVAN

BI TEMENÊ XWE BIÇÛK

BI CANÊ XWE NAZIK

EM DILAN Û BERIVAN IN

DESTPÊKA BEREANGÊ

Û GULÊ WELATÊ ROJÊ NE...

Herdû şehîdên me Dilan û Berîvan
wê di Tekoşina me de her dem
Bijîn!....

K. Z. S. yê welatê

Ev xebata li jorê, ji aliyê girtiyên tevgera azadiyê
ve, ku li Girtîgeha Umraniyê ya Stenbolê dimînin,
hatiye amadekirin. Wekî rûpeleke amadekirî ji me re
du heb hatiye şandin û xwestine ku em wê biweşînin.
Di nameya xwe de wiha dibêjin:

"Em jî rojnameya Azadiya Welat, bi evîndarî, bi
kêfxweşî dixwînin û dişopînin. Em dizanin ku ban-
dora Azadiya Welat li ser gelê me jî pir e.

Ji ber vê yekê bona zarokên kurd me çend nivîs
amade kirine û em bi tevî pêşniyazê xwe, pêşkêşî we

dikin.

Ev herdu rûpelên ku me amade kirine ji bo ni-
ye. Ger ku bê weşandin emê pir kêfxweş
Azadiya Welat, ger ku di her hejmara xwe de
zarokan du rûpelan veqetîne wê gelek baş bibe

Li navendên çandeyî çalakîyên vê hefteyê. Li NÇM'a Stenbolê

● 5.10.1996 Şemî

Konsera: Seîd Yusif, saet 15:00, Konsera: Nevzat Karakuş, saet 18:30

● 6.10.1996 Yekşem

Konsera: Seîd Yusif, saet 15:00; Konsera: Resîtalî Keman, saet 13:30

● 9.10.1998 Çarşem

Li ser mîlîtarîzm panel, saet 18:00

● 11.10.1996 În.

Hunerên dîbarî

Film: "Dûnyayî sarsan on gün."

Li NÇM'a Îzmirê

● 5.10.1996 Şemî

Şano: Ada, saet 18:00

Li Evrensel Kültür Merkezi

● 5.10.1996 Şemî

Şanoya zarokan: "Bir şeftall Bin şeftall", saet 11:00

● 6.10.1996 Yekşem: Semîner: "Devrim ve propaganda" (Şoreş û propoganda), saet 14:00, Şano: "Soyutlamalar Mahkemesi" saet 19:00

● 7.10.1996 Duşem

Film: "An Kovani" Yön. Marlo Camus, saet 19:00

RÛDAN

Ji NÇM'ê kovereke çand û hunerî:

Jiyana Rewşen

Di Jiyana Rewşenê de dosyaya li ser Apê Mûsa balkêş e, di dosyayê de digel çîrokeke Murat Batği ya bi navê "Apê...", çend nivîsên û agahiyên li ser Apê Mûsa yên ku di weşanên cur bi cur de derketine jî, hatine weşandin.

Navenda Çandê ya Mezopotamyayê dest bi derxistina kovareke mehane ya çand û hunerî kir. Navê vê kovarê "Jiyana Rewşen" e. Di kovarê de gelek nivîsên cur bi cur wekî; helbest, çîrok, hevpeyvîn û nivîsên li ser sînema û şanoyê cih digirin. Di sergotara kovarê de tê gotin ku kovar wekî dûvajoya kovara Rewşenê ye. Di vê hejmarê kovarê de bi taybetî dosyaya ku li ser Apê Mûsa hatiye amadekirin balkêş e, di dosyayê de digel çîrokeke Murat Batği ya bi navê "Apê...", çend nivîs û agahiyên li ser Apê Mûsa yên ku di weşanên cur bi cur de derketine jî, hatine weşandin. Di rûpela duyemîn a Jiyana Rewşenê de helbesteke Seroka NÇM'ê Nuray Şen heye. Ji bilî wê helbestê, helbesteke M. Zahir Kayan û yeke Hesên Zinar di vê hejmarê kovarê de cih digire. Zimanê kovarê bi giranî kurdî ye, lê di sergotarê de tê diyar kirin ku ji ber rewşa kurd a îroyîn, wê di destpêkê de cih bidin nivîsên bi tirkî jî. Di vê hejmarê de jî nivîseke Ahmet Soner bi tirkî derketiye. Ev nivîs, der barê pirtûkên ku li ser Yılmaz Güney hatiye nivîsandin de ye. Ahmet Soner pirtûkên li ser Güney yek bi yek dinirxîne.

Di gel nivîseke Seroka NÇM'ê Nuray Şen a bi navê "Dengekî Rizgar û Jiyaneke Serkeftî", nivîseke Müslüm Yücel ku ji tirkî hatiye wergerandin û nivîseke Medenî Ayhan (ev nivîs jî ji tirkî hatiye wergerandin) di vê hejmarê kovarê de cih digirin. Her wiha Esmâ Eksenê bi nivîseke li ser vebûna NÇM'ya Mersînê û Kemal Orgun jî li ser rewşa şanoya kurdî ya îroyîn radiweste.

Di vê hejmarê de tekafe nivîsa ku bi kirdkî derketiye jî ya Cemil Gündoğan e. Gündoğan li ser encama civîna Stockholmê rawestiye. Dîsa Feqî Huseyn Sağnıç li ser seydayê xwe "Mele Os-

Ji bo Bîranîna Apê Musa

man" nivîsek nivîsandiye. Jiyana Rewşenê cih dide hevpeyvîneke digel helbestvanê kurd û nûnerê rojnâmeya me Jan Dost. Ew bi giranî li ser helbest û rewşa helbesta kurdî ye. Di dawiya kovarê de xaçepirseke bi xelat cih digire, vê xelata hejmarê kaseta Koma Agirê Jiyana "Adarê" ye.

Min divê ez li ser zimanê kovarê jî çend tiştan bibêjim, bi hêviya ku di hejmarê diduyan de li ber çavan bê girtin. Di warê rastnivîs û rêziman de gelek çewtî balê dikişînin. Bi taybetî di warê bikaranîna cînavk û tewandina navdêran de. Ji bo vê yekê, minakên herî balkêş, sernavê nivîsa Kemal Orgun û ya nivîsa Nuray Şen e; "Teatra Kurdan Ya Netewî û Pirsgirêkên Wî", "Dengekî Rizgarkirî û Jiyaneke Serkeftî". Di her du sernavan de jî çewtiyeke diyar heye. Di nivîsa Kemal Orgun de teatr mê ye, lê cînavkê ku li şûna wê hatiye bikaranîn nêr e. Her wiha di nivîsa Nuray Şen de jî, jiyan wekî navdêreke nêr hatiye tewandin, pêwîst e 'jiyaneke serkeftî' bûya. Di nivîsa çîroka 'Apê...' de jî gelek xeletiyên tewandina navdêran û çewtbikaranîna cînavkan hene, ew jî xwendina vê çîroka bedew, dijwar dikin. Her wiha bi dîtina min mezinnivîsîna hemû tîpên serî yên peyvên sernavan, ji aliyê estetîkî ve baş xuya nake. Her wiha, ez tenegehîştim ka di kovareke mehane û çand û hunerî de navenda nûçeyan çi karî dike.

SAMÎ BERBANG

TÎŞK

LERZAN JANDÎL

Apo Musa

Ma de yew qesa esta. Vanê "merdene rê kes şa nêbeno". Her kes kuno re merdene ver. La belê tenê merdenî/şahadetî estê, ke jiyana mi de jî kîştina apê Musayî cayêde niyanên guret.

Çinay re? Hetanî ke televizyonê almanan de mi Apo Musa nêdî bî, mi teyna namey dê heşnay bî. Nê programê almanan de tesîrêde girs mi ser ro viraşt. Zaf rehet bî. Xo ra bawar bî. Zanîtene o çi vano û se vano. Wayîrê zekayêde bariye rehet bî. Her çi ra ver jî bêters bî.

Bado dest kerd ci, Rojnamaya Welatî de nivîsna. Rojnameye ke kewtêne mi dest, niviso verêno ke mi wendeno, nivîsê Apê Musayî bî. Xêca naye nivîsê Apê Musayî yê ke rojnamayanê bînan de veciyêne jî mi nêremnêne, verde nivîsê de wendêne.

Seke êno zanayene Apê Musayî zaf rakerde nivîsnêne. Çep û raştê xo çînê bî. Her çi, hama her çi zaf zelal vatêne. Demoke Silê Şuyanî rê, Türkes û yê bînan re meydan wendêne, kêfê mordemî amêne. Demoke xebêr dêne, mordem tede nêdejêne, la belê kêfê xo amêne. Ez bawer a, eke Apê ma ewro weş biyêne, se barbaran û qetilanê, ke Amed de desûyew canê ma kîştî, ra se xebêr bidêne. Se xo beştene wertê kila adirê guretiyanê Sağmalcılarî...

Apo Şêxo nivîsê xo yê verênî de vengaxotan day bî. Vatêne; "Piyê minê xortênê, ez şima bivînî". Apê Şêxoyî nivîsanê xo de wayîrveciyena welatî, eşqê welatî, cênika kirmancan, rindiya welatî, eşqê wendene, felsefe, kîştina Wusen û daye ra dimê jî seba welatî merdene ebi zonêde weş û şîrîn ardêne ro zon/zîwan.

Ha zanayêna xo ra, ha kinca xo ra, ha şalaga xo ra Apo Musa mordemêde bî bî. Mordemo ke kirmancî musayê ci nêbî bî.

A çi hîratiye biye. A çi zanayene biye. A çi rakerdiyene biye. A çi çimtarîtiye bêtersiye biye. A çi heskerdena welatî biye. Sozê xo zê gula, qelema xo zê çekî xebetnêne.

Kam şikîno cayê welatperweriya dê, seba welatî ra merdene re amadebiyena dê, kirmancan ra heskerdena dê, xayîn û bêbextan û nêzanayan ra xeberdayêna dê bigêro/bicêro.

Apo Musa seba roşnabîran jî minakêde bêbaha bî. An gorê bawariya mi, hetanê Apê Musayî ra heto tewr biqedr, no hetê de bî. Apê Musayî hemverê politîka şaş û çewte, yan jî eke ê çiyê şaş bidiyêne, bawariya xo zaf tuj, bêters vatêne. Kam biyêne wa bibiyêne bawariya de nêwuriyêne. Her çîqa ke kesî, partî, bawarî rexne kerdêne jî, piyayê yewtiye bî. Modemê biratî û haştiye bî. Maşiqê azadî û serfiraziye bî.

Ebi kilmîyê mordem şikîno ke veco, Apo Musa seba roşnabîranê ma, seba qom û şarê ma, seba xortanê ma zê yew aynî bî/ aynî yo. Ganî ma Apê xo de niyadîme û tede xo bivînîme.

Der heqê apê Musayî de zaf çiyî amê nivîsnayene û ênê nivîsnayene jî. Nê teyna bes niyê. Ganî bê sîndor bêrê nivîsnayene. Ebi na waştene ez verê şahadetê apê ma de ebi hurmet êna re çokan. Rehet ra kuye Apo! Tornê to, xortê to raya mordematiye û azadiye ra şono. To jî na nêwaştêne? De ke hênî ro, bê qîsawet rehet ra kuye Apê mino qenc!

Xelata Gulê

Ew roj wekî "Roja Dayikan" dihat diyarkirin û pêşkêşkirin. Li hemû cîhanê û bi taybetî van salên dawîn li welatê me jî, ev roj dihat pîrozkirin. Her çend di destpêkê de ji bûrjûvayan çêbûbe jî, bi bandora navgînên ragihandinê, li hemû dinyayê bi dorfirehî belav bûbû û hatibû pejirandin.

Di wê rojê de ji dayikan re xelat dihatin pêşkêşkerin. Her çiqas xelat, li gorî dewlemendiya xwediyê xwe be jî, li gelek hêl û welatan dişibin hev. Xelata hinek dayikan maçikirin, ên hinekan jî, ji hêla zarokên xwe ve gotina çend gotinên xweş, standina çend kincên rengîn û diyarkirina çend gul û mexikên (qerenfil) sor bû.

Gulê ji navçeyê Kurdistanê ye. Haya wê jî, wekî gelek dayikên welatê wê, ji vê rojê tune bû. Ew heta niha çi li mala bavê xwe, çi jî li mala mêrê xwe tu rehetî û rojê xweş nedîtibû. Temenê wê hatibû çil salî. Ji ber ku ji roja ku xwe nas kiribû çi li malê, çi jî li derve di nav kar û bar de bû, wekî pîrejineke şêst salî dixuya...

Wê rojê, "Roja dayikan" dihat pîrozkirin. Qîrîn û hawara Gulê, wekî ku hemû giyanewer tev biqîrîn, wekî topa ezman bi ser bajêr de diket, bû. Bes ne zindî, hemû avahî, kolan, çem, çiya, dar û ber jî ji vê qîrîn û hawarê dihejiyan û ji ber ku Mihemedê Gulê neparastibûn, dilteng û xemgîn dibûn...

Gulê yek caran lawij dihonandin, car caran jî gazin û nerazibûna xwe ya jiyane, ji Yezdan re diqîriya... û gelek caran jî wekî pût û kevirekî bêrih, bêliv, bêzar û lal û ker dima. Bi çavên vala li dîwarê li hemberî xwe dinêrî.

Dema ku wiha bêliv dima, jiyana wê bi taybetî jiyana ku bi Mihemedê xwe re dest pê kiribû, di ber çav û mêjiyên wê re derbas dibû; wê roja ku Gulê zarokek anîbû dinyayê, gelek şad bûbû. Te digot qey ji nû ve bi jiyana bûbû. Keçeke wê jî hebû, lê ku ew jî keç bûya...? Hemû dijarî û mezinkirina Mihemedê û wê rojê... Roja ku otomobîl hatibû ber derî... roja ku Gulê hemû tirs û xofên xwe bi barandina rondikan ji dilê xwe der dikir. Roja ku otomobîlê Mihemedê wê ji ber derî jê qetandibû û derxistibû rêwitiya ku dawiya wê ne diyar e.

Wê rojê, Gulê bi çi hestan av li pey otomobîlê û Mihemedê xwe rêtibû...? Cerê avê li dû wan vala kiribû. Ji bo ku av, rîya Mihemedê

Wê rojê, "Roja dayikan" dihat pîrozkirin. Qîrîn û hawara Gulê, wekî ku hemû giyanewer tev biqîrîn, wekî topa ezman bi ser bajêr de diket, bû. Bes ne zindî, hemû avahî, kolan, çem, çiya, dar û ber jî ji vê qîrîn û hawarê dihejiyan û ji ber ku Mihemedê Gulê neparastibûn, dilteng û xemgîn dibûn... Gulê yek caran lawij dihonandin, car caran jî gazin û nerazibûna xwe ya jiyane, ji Yezdan re diqîrî û gelek caran jî wekî pût û kevirekî bêrih, bêliv, bêzar û lal û ker dima. Bi çavên vala li dîwarê li hemberî xwe dinêrî.

wê veke û bi xêr here, bi xweşî were...

Mihemedê hê di hijdeh saliya xwe de bû. Dibistana amadeyî nû qedandibû. Ji bo ku bi dereke din ve neçe (!) û bi bertilê be jî di dezgeheke dewletê de bikeve kar, bavê wî temenê wî dabû mezinkirin û zû bi zû şandibû leşkeriyê. Ji ber ku dewletê Mihemedê şandibû bajarekî rojava, bi vê yekê gelek kêfxweş bûbûn; Mihemedê, wê ji şerê kirêt dût biketa.

Hê sê heyva (meha) çûna Mihemedê neqediabûn, ew xebera reş hat. Wê roja ku di TV û rojnameyan de wekî roja dayikan dihat daxuyandin, wê roja ku ji dayikan re hemû diyarî û gotinên xweş dihatin pêşkêşkirin...lê ew roj ji hinek dayikan re roja şm, girîn, qîrîn, hawar û reşgirêdanê bû; roja şar û laçik çirandin û porkişandinê bû. Vê xebera reş, tîkiliya hinek dayikan bi jiyane re qut kir û çiraya wan vemirandibû, hêvî û xeyalên wan tunekirin bû.

Erê, wê rojê xelatên dayikan, sedemê jiyana wan, cendekê dilovanên wan bûn. Ew roj bûbû roja ku ji qîrîna dayikan tu zindî nikaribûn debara xwe bikin...

Ji çavên Gulê hew rondik dihatin; bêdeng, di hundirê xwe de kizirî... Gulê dîsa wekî pûtekî bêliv mabû, difikirî û ew ji xwe dipirsî:

"Çima min hişt ku here leşkeriyê? Ji bo ku here ji romê re leşkeriyê bike û wî bikujin, min ew mezin kir?"

Kurê Xezê jî li leşkeriyê ji aliyê serleşkerê xwe ve nehatibû kuştin û negotibûn ku wî xwe kuştîye? Lê hevalên wî gotibûn: 'Car caran stran bi zimanê kurdî stirîne, ji ber vê sedemê hatiye kuştin.'

Gulê ji ber ku bûyerên wiha nedabûn ber çavan û bi gotina mêrê xwe kiribû, hezar caran poşman bûbû û xwe ji vê yekê re tawanbar didît... Li serê xwe dixist û digot:

"Xwezî tu li serê çiyayê me bûyayî, tu mişextî an jî girtiyek bûyayî... Lê mixabin Mihemedê Gulê delalê dilê wê ji kuştina bi navê 'zaiyata perwerdehiyê' nefilitibû.

Dagirkeran nehiştibûn cendekê Mihemedê veki û lê binêrin, bê ka di perwerdehiyê de bi çi rengî û çawa hatiye kuştin, berik li mêjî, li çavan, li dil ketiye...

Wan marên kor çawa û bi ku derê canê wî vedane..?

MEDŞÊR RÊÇNAS

Dizî û berzeqiya mele

Melekeyê berzeq diçe kîjan gundî, ji ber ku ehlaqê wî xerab e gundî berê wî didinê. Mele diçe cem seydayê xwe dibêje:

-Wele seyda ez diçime kîjan gundî, berê min didin, divê tu riyekê nîşanî min bidî ku îcar jî berê min bidin, êdî ezê dev ji meletiyê berdim.

Seydayê wî dibêje:

-Ezê jî te çend pirsan bikim, heke tu bersivên rast bidî, ezê riyekê nîşanî te bidim.

-Kerembike seyda...

-Min bihîst ku te li gundekî çav befrî jina mirovekî daye. Gelo çima, te tişteki bi vî rengî kir?

-Ê seydayê min ez çi bikim du jinên wî mirovî hebûn, a biçûk pir xweşik bû. Min got wele jina min tune ezê fêlekê li serê mirov bilizim, bila jina xwe berde, ezê ji xwe re bistînim. Ma ev tişteki xerab e qey?

-Çima berê te dan tu wî jî bibêje.

-Min li mizgeftê bang da got ku, heke du jinên yekî misilman hebe, divê jineke xwe berde. Bila yên ku jinên wan tun in jî bê jin nemînin. Roja din jina wî mirovî bangî min kir, got: "Mêrê min pir nexweş e, divê tu werî ser de bixwînî" min jî kitêba xwe hilda ez çûm de ka binêre çi bû. Ez çûm min dît ku mê-

rik di nav nivînan de li ber sekeratê-ye, hema hema dimire. Wî jî min re got: "Ezê wesiyetê xwe bikim tu jî şahid?" min jî got kerem bike.

Dest pê kir got: "Zeviya min û kera min ji te re, hin peyayên min jî hene nîvî ji jina min a biçûk, nîvî jî ji ya mezin

re. Min jî got: "Xwedê ji te razî be." Domand got: "Jina min a biçûk jî bila teslîmî te be, mele" min jî got: "Xwedê cihê te bike cinet." Hema jî nav nivînan rabû, rahişte dar, da pey min. Wele ez ji kuştinê xerabtir kirim. Hê wê jî têrê nekir gundiyan jî berê xwe

dane min, wele wekî sekê şil kutan. Ê sûcê min çibû de ka bi bêje?

-Li gundekî din jî dibêje te dizî kirî-ye rast e?

-Ma wele seydayê min, ez zef birçî bûbûm. Dilê min goşt dixwest. Ez çûm min mirîşka cîranekî dizî, şerjê kir û min bi cîranekî din ve me tev xwar, îca qet di vê de guneh heyê?

-Piştê te çi kir, bibêje?

-Wele min ji bîr kiribû serê mirîşkê neavêtibû, dotira rojê xwidiyê mirîşkê hatibû û serê mirîşkê dîtibû. Wele wan jî ez kutam, berê min dan.

-Ê bêje ka li gundên din çi hate serê te?

-Xwedê neyê serê kafiran, ez çi bibêjim. Giştik wekî hevûdin bûn. Min li gundekî jî, cihê pênc kod genim, zikat deh kod stand a li wir jî pê hesiyan, di-sa berê min dan. Li gundekî jî ez li kera mirovekî siwar bûm çûme bajêr, min li bajêr ker firot; a li wir jî berê min dan. Tiştên wekî van bêqîmet min dikirin. Ka bêje seydayê min ku dera van sûc e?

-Wele kurê min ez ne, Xwedê jî nikare riyekê nîşanî te bide. Hema here karê xwe bidomîne an wê gundî te bikujin, an jî tuyê dev ji karê xwe berdî.

MELEK BIRÛSK

BIXELAT...

XAÇEPIRSA BIXELAT (36)

XAÇEPIRSA

S	X	M	O	K
B	E	R	E	K
R	E	Z	I	M
A	P	A	R	I
E	W	L	E	K
A	Z	A	M	P
E	R	B	L	T
Ü	G	O	T	Ü
R	E	X	T	O
V	E	H	E	S

Bersiva Xaçepirsa 34'an

Xaçepirsa me bixelat e. Di 15 rojan de çi bersiv bigihîjin me, emê wan binirxînin û bi rîya pişkê li 10 kesan belav bikin. Xelata hejmara me ya 36'an pirtûka

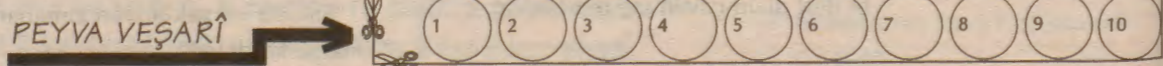
Kaseta Koma Berxwedan "Namêmin Mezopotamya" ye. Jêrenot:

Ji bo ku bersiva we bê nîrxandin, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyên li bin xaçepirsê de binivîsin û tevî adresa xwe jî me re bişînin.

Kesên ku xelata xaçepirsa 34'an, pirtûka Rojen Barnas "Milkê Evîne" qezenc kirine: Qadiye Yilmaz/ Batman, Sabîh Gümüşsoy/ İzmir, Bakûr Heja/ İzmir, Abdullah Seziş/ Wan, Dilan Döğër/ Amed, Abdurahman Dayan/ Tarsus, Memo Cindî/ Agirî, Evdila Pûtik/ Sêrt, Cemşîr Hesên/ Qers, Feleknaz Batur/ Qurtalan

Birce li Cizîrê	Menzere	Gihanekek	Xal, şanik a çekîrî	Jinbav	Nîştiman
Jêkirin	Radon	Merkez	Evdila... (wêne)	Şalwar	
Fikr	4	5	Nikel	Cureyêke xenceran Gelek tûj	3
Aktînyûm	Eşq	10	Ziman giran	Kûçîk	
Avjenî	Navekî jînan	Osmînyûm	Xwedayekî Misrî	9	
Kulav	Sodyûm	Xomal	Zumre	Şairekî Başûrî	
7	Cureyêke Bombeyan				
Lehengê "lampeya bi efsûn" Amûr				Nan li ser dipêjîn	
		Tiştê çîninê		6	
Encam, netîce	Dîn	1	Belê		
			Hestiyê navmîl		

Serxweşî

Bavê Berpirsê Karên Nivîsaran ê rojnameya me Düzgün Deniz, Ali Murat Deniz roja 30'ê meha rezberê (flonê) çû ser dilovaniya xwe. Bila serê Malbata Deniz xweş be

Xebatkarên Azadiya Welat

Bila berpirs bên darizandin

Îro zîndan bûne cihê mirinê, di dema cûntaya 12'ê rezbera ala 1980'yî de jî ev çend dîl û girtî di girtîgehan de nehatin jûstin.

Ev kirin, ne encamên rêveberiyên nepak û îhmalan e, asterast jî ber polîtîkayên rejîmê diqewimin.

Qetlîama Zîndana Amedê careke din da nîşan ku rejîm bi çî avî li dîl û girtîyan dinihêre. Ji van bûyeran rejîm bi xwe berpirs e. Em di şexsê bûyera li Zîndana Amedê hemû kirinên di vî rengî şermezar dikin.

Azadiya Welat

Bang ji bo damezirandina Yekîtiya Nivîskarên Kurdistanê

Îro têkoşîna neteweya kurd gihîştîye lûtkeyê. Me sazîkirina yekîtiya nivîskarên Kurdistanê ji xwe re kiriye armanc. Nivîskar di baxçeya ronansa şoreşa Kurdistanê de şergerên ramanî ne. Bi bîr û bawerîya me, pêkanîna Yekîtiya Nivîskarên Kurdistanê pêwîstî û gaveke dîrokî ya li ber me ye.

Evên ku bikaribin li ser erdê Kurdistanê parçebûyî, ji 73 sal berê heta îro şînbûna jiyana kurdan, asîmilasyon, zordarî û trajediya nasnameyî binin ziman, nivîskarên Kurdistanê ne.

Nivîskarên Kurdistanê divê bikaribin di paşeroj û îro de serhildanên civakî, ji Koçgîrî heta dema aktuel serhildanên gelê Kurdistanê binexşînin û berhemên xwe yadigarî nîşên pêşerojê bikin.

Sebra me, înad, hezkirin û hêza me, qelsbûna me bi destê Yekîtiya Nivîskarên Kurdistanê dê were bizimankirin û bibe destpêka mahî û bersiveke kolektîf, li hemberî mijokeriya ku li dijî têkoşîna azadiya gelê kurd disekine.

Hêviya me ev e, nivîskarên kurd çî li derve, çî jî li welêt di bin banê rêxistineke neteweyî de bigihin hev. Em wekî komîteya amadekar, dîtina wan çî dibe bila bibe, em hemû nivîskarên Kurdistanê, ji bo damezirandina Yekîtiya Nivîskarên Kurdistanê vedixwînin.

Komîteya Amadekar:

Yaşar Kaya, M. Sıraç Bilgin, M. Emin Pencewîni, Dilbixwîn Dara, Amed Tigrîs, Selîm Ferat, Haydar Işık, Medenî Ferho, Kemal Mirawdêlî

Ji bo têkiliyê:

Tel: 0049 030 682 11 45

Faks: 0049 030 881 02 43

Cih: Alte Feuerwache, Melchior Str. 3

50670 (Ebertplatz) Köln

Dem: 12. 10. 1996

*Neyaro/ Xwînwaro kotîbiyo
Bêbexto hey belqîtiyo/ Devgirêzo, gemaro!
Bes ev nemiroviya te/ Haveynê te ji hovîti
Kirasê te durûtî/ Emê bistînin ji te/ Her bi zal î.*

Ey Şehîd..

Belê, bila ew xiltên kor, baş bizanibin ku standina tola we, dîsa bû sond û pîvana xîreta welatperweriyê, pakrewaniya we ji bo me sirûda şoreşê ye.

Cengebaziya we, cengewerîya we bûye pêt, tariya xwînrijiyê diçirîne. Hûn di êrişê Zîndana Amedê de şehîd ketin.

Edîp Direkçi, M. Nimet Çakmak, Erkan Perişan, Rıdvan Bulut, Hakkı Tekin, Ahmet Çelik, M. Sabri Gümüş, Cemal Çam, Kadri Demir, Mehmet Aslan, İskan Oral

Emê bîranîna wan bi bawerîya zexim bidin jiyandin. Şehîdên Zîndana Amedê banga serxwebûnê ne!

Ji Girtîgeha Umraniyeyê

li ser navê dîlên PKK'yî Yaşar Çelik

WELAT

Rojnameya Hefteyî
(Haftalık Gazete)

Li ser navê
Zerya Basın ve
Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti. adına
Xwedî (Sahibi)
CELALETTİN YÖYLER

NAVNÎŞAN
Ayhan Işık Sok. No:23/3
Beyoğlu / İSTANBUL
TEL-FAX
(0 212)
251 90 13

Gerîndeyê Weşanê
(Yayın Yönetmeni)
MEHMET GEMSİZ

Heyeta Weşanê
(Yayın Kurulu)
AYNUR BOZKURT
SAMİ TAN
RAHMİ BATUR

Berpirsê Karên
Nivîsaran
(Yazı İşleri Müdürü)
DÜZGÜN DENİZ

Berpirsê Saziye
(Müessese Müdürü)
TAHİR ELDEMİR

ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık
A.Ş.
BELAVKIRIN
BİRYAY Dağıtım

NÜNERİTİYÊN ME
(Temsilciliklerimiz)
Nimîndeyê Giştî
yê Ewrûpayê:
Mazhar Günbat
Suriye: Jan Dost
Helîm Yûsiv
963-21-960099

Berlin:
Silêman Sido
49-30-69002695

Hannover:
Selîm Biçûk
49-5721-81360

Munchen:
Mahmut Gergerli
49-871-670884

Bruksel:
Medenî Ferho
32-02-466037

Stockholm:
Robîn Rewşen
46-8-7510564

Bonn:
Ahmet Baraçkılıç
49 228 66 62 49

Celle:
Wezir Saçık
49 50 52 87 36

S tareya qaçax û evîndaran:

Dêra Axtirmanê

Li gorî dîrokzan, dengbêj û rîspiyên Wanê, Dêra Axtirmanê di dema osmaniyan de bûye stareya qaçax û evîndarên kurd û ermeniyan. Yek ji wan jî Meyrema ermen û Eliyê kurd e. Evîna Elî û Meyremê îro ji aliyê dengbêjê Wanê H. Evdilkerîm, Sidîqo û yên mayîn ve bûne kilam û li civatan têne gotin.

dêra Axtirmanê di salên 915- 922'yan de ji aliyê Qral Vaspurakan ê I. Gayîk ve hatiye çêkirin. Dêr, ewilî ji bo qesra qral hatiye çêkirin lê dawiyê bûye manasfir. Mîmarê dêrê keşişekî bi navê Manuel bûye.

Li gorî mîtolojiyê, Girava Axtirmanê navê xwe dîsa ji evîna keç û xortekî standiye. Dibêjin keçek bi navê Temara û xortekî ji gundê li dora Gola Wanê pir ji hev hez kirine. Xort şivanî kiriye, lê melewanekî (avjen) pir jêhatî bûye. Her roj melewanî kiriye, heya giravê

çûye, Temara ditiye û bi şûn de zîviriyê. Rojekê dîsa ber bi giravê ve melewanî kiriye û nêzikî cihê hevdişinê bûye, vê demê bagerek li nava golê çêbûye; wî xortî nekariye xwe xelas bike, li ber çavê Temarayê gotiye "ax... temara" û xeniqiye.

Wê çaxê navê giravê bûye Girava Axtemara û îro jî wekî axtirmanê tê bilêvkirin.

Di nav dîroka gelê kurd û ermen de Girava Axtirmanê û dêra wê cihêkî mezin digire. Girava Axtirmanê û dêra li ser, wekî rêzeke ji morî û mircanan pir delal e.

Mixabin, osmaniyan û komara tirk

gelek parçe ji Dêra Axtirmanê birine. Dewleta nîjadperest a tirk îro jî berhemên kevn, yên kurdan, ermeniyan winda dike: Yên ku ber bi xerabûnê ve jî diçin restore nake. Bi kurtasî dixwaze dîrok û berhemên gelan winda bike.

Lê Dêra Axtirmanê îro jî li ser piyan e, bi delaliya xwe. Li gorî dîrokzan, dengbêj û rîspiyên Wanê, Dêra Axtirmanê di dema osmaniyan de bûye stareya qaçax û evîndarên kurd û ermeniyan. Yek ji wan jî Meyrema ermen û Eliyê kurd e. Evîna Elî û Meyremê, îro ji aliyê dengbêjê Wanê H. Evdilkerîm, Sidîqo û yê mayîn ve bûne kilam û li civatan têne gotin.

Serpêhatiya Eliyê kurd û Meyrema ermen

Rojekê Waliyê Wanê û xulamê wî Elî, li nav sûka bajarê Wanê digerin, danûstandinê dikin; diçine dikanekê; wê demê keçeke pir delal jî dikeve hundirê dikanê. Walî û Elî ji ber delaliya Meyremê heyirî dimînin û her du jî dibin evîndarê wê. Piştî ku keçik jî dikanê derdikeve, Walî ji Elî re dibêje: "Elo ez ketime ber bextê te tu bizane ev keç e, yan jin e, an çi mîlet e û were ji min re bêje."

Elî bi dû keçikê dikeve û xwe digihîn, jê dipirse:

"Xatûna delal ez xulamê Walî me, emirqûl im. Walî dipirse ka tu kî yî?"

Meyrem bersiva Elî dide:

"Xortê hêja û delal, ez Meyrema ermen im, tu dev ji walî berde, ka tu kî yî, ji kîjan gelî yî?"

Elî bersiva Meyremê dide û zû diçe qonaxa Walî. Rewşa Meyremê ji Walî re dibêje. Walî careke din Elî ji xwe re bi xwezgînî dişîne cem Meyremê. Elî dibêje:

"Meyrema delal bi rastî dilê min naxwaze ez bibêjim, lê nebêjim jî Walî wê serê min jê bike; Walî te ji xwe re dixwaze û şertê te dipirse."

Meyrem:

"Elî dilê min ne di Waliyê heftê salî de ye: Dilê min di te de ye."

Elî bi vê bersivê pir şad dibe û dibêje:

"Meyrema delal, dawiyê Walî wê me bikuje, emê bi ku ve herin, herin ku xelas bibin? Hemû alî di destê leşkerên osmanî de ne?"

Meyrem:

"Emê li qeyixê (lotkê) siwar bibin û herin Dêra Axtirmanê û emê xwe biavêjin ber bextê Keşiş Metran. Metran pir bibext e, wê me biparêze."

Li ser vê gotinê Elî û Meyrem li lotkê siwar dibin û di ser Gola Wanê re xwe digihînin Girava Axtirmanê, cem Keşiş Metran. Keşiş wan diparêze û meleyekî misilman jî tîne mehra herduyan dibire.

Walî, vê bûyerê seh dike, tevî hêzên xwe li lotkan siwar dibin û dora Girava Axtirmanê digirin. Walî bangî Metran dike:

*Wele nakim bile nakim
Lo Metrano qebûl nakim
Meyrê Elo ra yar nakim
Dêrê serê we da xira kim."*

Metran:

*Wele nabe, bile nabe
Bextê Metran xirab nabe
Mehra cana û pîra nabe
Dêr qahîm e xira nabe.*

Wextê xeberên wan nabin yek, şerêkî mezin li dora girav û dêrê çêdibe. Kurd û ermenên li dora Wanê jî bi vê bûyerê dihesin û diçine alikariya Metran. Di dawiyê de bi yekîtiya her du gelan Walî tê kuştin. Leşkerên osmaniyan bi paş ve vedigerin. Eliyê kurd û Meyrema ermen bi mirada xwe şad dibin.

Çavkanî:

*Dengbêj H. Evdilkerîm û Sidîqo
Pirtûka li ser Wanê ya
"Kültür Bakanlığı Yayını*

ŞEWQÎ ELBAKÎ

